

Starvsblaðið

Ársrit 2019-2020 Aðalfundurinn, 7. mars 2020

Tey eru stríðsfús

Formans- og nevndarval á
aðalfundinum 7. mars

Myndafrásøgn frá
sáttmálasamráðingunum

SÍDA 14

Strongd og
arbeiðsskaði

SÍDA 8

6

12

Persónáttu- vernd eftir evropeiskari fyrirmynd

Lógin um persóns-
upplýsingar skal
takast av, og í
staðin skulu vit fáa
eina nýggja áttu-
verndarlóg.

20

Broytingar og samstarv í brennideplinum

Rætturin hjá
starvsfólki at verða
tikin við upp á ráð.

ALS-karantena og arbeiðsloysi

Starvsfólk, sum siga seg
úr starvi, kunnu fáa 8 vikur
karantenu í ALS.

Starvsmannafelagið við talgildari limahandbók

Sum fyrsta fakfelag í
landinum kemur Starvs-
mannafelagið við eini
vegleiðing.

Norður- lenska sáttmála- skipanin í Evropa

40

26

Uppskot til aðalfundin

Áminning: Uppskot frá limunum í Starvsmannafelagnum til aðalfundin skulu vera skrivstovu felagsins í hendi í seinasta lagi 7 dagar fyri aðalfundin.

Hetta merkir, at hevur tú eitt uppskot til broytingar í viðtøkum felagsins ella annað uppskot til aðalfundin, skal uppskotið vera skrivstovuni í hendi í **seinasta lagi leygardagin 29. februar 2020.**

ÚTGEVARI: Starvsmannafelagið

J. H. Schrøtersgøta 9
Postsmoga 165
110 Tórshavn
Telefon 61 48 68
T-postur:
starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo
Heimasíða: www.starvsmannafelag.fo

SKRIVSTOVUTÍÐ:
Mánadag – hósdag kl. 09.00-16.00
Fríggjadag kl. 09.00-15.00

TELEFONTÍÐ: kl. 10.00 – 15.00
Tó ikki mikudag

NEVND:
Súni Selfoss, formaður
Svend Áge Seloy, næstformaður
Jóngerð Simonsen
Hilmar Augustinussen
Noomi Rasmussen

FLAGSSKRIVARI:
Anna D. Johannesen

SAMSKIPARI:
Guðrið Joensen

LØGFRØÐINGUR:
Dánjal Højgaard

RÁÐGEVI:
Rigmor Dam

TRYGGINGARRÁÐGEVI:
John Kjær, tlf. 21 81 87
SOSIALRÁÐGEVI:
Leif Olsen, tlf. 31 63 39

Starvsmannafelagið er limur í
norðurlensku felagsskapunum
NTR, NSO og
altjóða felagsskapinum ISKA

STARVSBLADIÐ
verður sent limum Starvsmannafelagsins
ókeypis. Loyvt er at endurgeva tilfar,
ella partar av tilfari (myndir undantiknar)
treytað av, at keldan verður upplýst.

RITSTJÓRN:
Dánjal Højgaard
Nevndin (ábyrgd)

UMBRÓTING, SNIÐGEVING,
PRENT OG LIÐUGGERÐ:
Føroyaprent, tlf. 31 45 55

NORÐURLENSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541705

PERMUMYND:
Jens Kristian Vang
Aftast frá vinstri: Bírta Kjærbaek,
Svend Erik Saxov, Borgný Mohr,
Súni Selfoss og Gunnar Hjelm.

Seming og stríðsval

Loksins komu vit á mál. Semjan við Fíggjarmálaráðið er í hús; okkara størsta arbeiðsgevara. Ein tungur burður, sum einans bar á mál við miklari mýkjan og tógvari togan og treiskni. Og eftir at semingsmaðurin var komin upp í leikin. Tá høvdu samráðingarnar staðið uppá í nærum hálvan fjórða mánað.

Til reiðar at fara allan vegin

Tað verður sagt, at ein samráðing er væl eydnað, um báðir partar eru nøknlunda líka ónøgdir, tá semjan er rokkin.

Vit kunnu ikki svara fyri mótpartin. Men vit eru sjálvandi ikki heilt nøgd, tí vit fingur jú ikki alt tað, sum vit kundu hugsað okkum. Men man fær ongantíð alt. Hinvegin kravdu vit, at úrslitið skuldi vera bæði rætt og rímligt. Og vit vóru til reiðar at fara allan vegin.

Báðir partar fingur og lótu

Av tí, at mótpartin, tíverri eftir okkara tykki, ynskti at fáa semingsstovnin uppí, fingur vit einans møguleika at velja ella vraka tað samlaða semingsuppskotið. Hetta var harmiligt, tí tá gluppu fleiri smásemjur okkum av hondum. Men rætt skal vera rætt, semingsmenninir høvdu lívgað báðum pørtum. Eitt nú vóru vit væl nøgd við fyrra árið, sum var betri enn vit høvdu væntað, meðan seinna árið var verri enn vit høvdu vónað.

Rætt og rímligt úrslit

Tilsamans fingur vit ein lønarvækstur á áleið 5,2 prosent yvir tvey ár. Í krónum fyrra árið og prosentum seinna árið. Til sammetingar fingur vit 4,8 prosent seinast. Hetta var neyðugt, og tí mettu vit tað vera bæði rætt og rímligt.

Bulurin í felagnum, tey sum teljast millum tey lægri miðalløntu í samfelagnum, m.a. skrivstovufólkini, fingur ein munandi lønarvækstur á útivið 800

kr. og tilsamans yvir bæði árin ein vøkstur á omanfyri 6 prosent. Hetta var neyðugt, og tí mettu vit tað vera bæði rætt og rímligt.

Eftir fleiri ára stríð eydnaðist eisini loksins at fáa ein bachelorstiga fyri limirnar í Starvsmannafelagnum, so at tað ikki longur finst nakað b-lið fyri bachelorar. Vandamálið við at fólk útbúgva seg úr felagnum skuldi við hesum verið burtur. Harafturat hevur hetta skapt grundlag fyri, at restin av limahópinum eisini kann flyta seg uppeftir. Lønarloftið er sprongt, so allir bólkar rúmast nú í felagnum. Hetta framtíðartryggjar felagið og tað var bæði neyðugt, rætt og rímligt.

Við so frægum kortum á hondunum hevði tað verið vágið at vrakað semingsuppskotið og koyrt limirnar út í eitt verkfall, har vit kundu tapt meira enn vit vunnu. Tí góðtøku vit semjuna.

Aðalfundur við vali

Leygardagin 7. mars verður aðalfundur í Smæruni. Val verður til formanssessin og til tveir nevndarsessir. Tveir nevndarlimir takka fyri seg, og vit takka teimum fyri góða samstarvið. Tey eru Bjørg Jacobsen, sum er farin

niður í lestrarørindum, og Svend Aage Seloy, sum longu hevur tænt felagnum í trý skeið, og tí ikki kann stilla upp aftur. Tríggir limir bjóða seg fram til teir báðir nevndarsessirnar, øll roynd álitissólk. Og til formansvalið eru tveir valevni. Tað ber boð um eitt livandi og virkið felag, at fleiri bjóðar seg fram at røkja álitissessir, so takk fyri tað. Í blaðnum kanst tú lesa um hvørji mál, valevnini ætla at arbeiða við.

Vit vilja minna á, at til ber at greiða atkvøðu við brævatkvøðu ella á talgildum undanvali frá 16. Februar.

Veitsla og vár í luftini

Eftir fundin fara vit at hugna okkum saman. Fyrst við vælkomudrykkum og góðum rocktónum frá húsaorkestrinum Klettur, og síðani í veitsluni í Starvsmannafelagshúsinum, har vit grilla heil krov úti í túninum og hugna okkum við góðum felagssangi.

Vit gleða okkum at síggja nógva tykkara leygardagin 7. mars, bæði til sjálvan aðalfundin og veitsluna.

Góðan aðalfund og gott val!
Nevndin í Starvsmannafelagnum

Samráðingarnevndin hjá Starvsmannafelagnum í sáttmálasamráðingunum við Fíggjarmálaráðið. Frá vinstri: Svend Áge Seloy, Hilmar Augustinussen, Bjørg Jacobsen og Noomi Rasmussen, nevndarlimir, Anna Johannesen, skrivari, Súni Selfoss, formaður og Jóngerð Simonsen, nevndarlimur.

Mismunarlógin er í eygsjón

Helgi Abrahamsen, landsstýrismaður í arbeiðsmarknaðarmálum, hevur ætlanir um, at leggja eitt lógaruppskot fram um at forða fyri mismuni á arbeiðsmarknaðinum.

Helgi Abrahamsen sigur, at hann hevur givið sínum embætisfólki boð um at hyggja at lógaruppskotinum, sum skal banna mismuni á arbeiðsmarknaðinum, og at ætlanin er, at eitt uppskot skal spyrjast burturúr, sum politiskum meirluti fæst fyri.

-Vit arbeiða við tí. Tað hevur allatíðina verið tankin, sigur Helgi Abrahamsen, landsstýrismaður við Starvsblaðið. Hetta sama kom fram í Degi og Viku í januar, tá ið spurningurin um fastan fráfaringsaldur var uppi og vendi.

Undanfarna samgonga legði eitt uppskot til mismunarlóg fram í fjør vár, men stundir vóru ikki at viðgera uppskotið, áðrenn tingið fór til hús. Uppskotið varð m.a. gjørt í samstarvi við partarnar á arbeiðsmarknaðinum.

Hvussu eitt uppskot til mismunarlóg fer at siggja út nú er ikki greitt.

Roknast má við, at útgangsstøðið verður tikið í uppskotinum hjá undanfarna samgongu.

-Vit fara at gera eitt uppskot, sum vit kunnu fáa politiska undirtøku fyri, sigur Helgi Abrahamsen, sum vísir á, at hetta er eitt mál har „kryssast má millum skerini.”

Við hesum sipar landsstýrismaðurin helst til, at lógin í verandi líki leggur upp til at banna mismuni vegna kynsligan samleika og kynsliga sannføring, og at tað kann gerast ein politiskur snávingarsteinur.

Føroyar eftirbátur

Føroyar eru eitt av teimum fáu norðanlondunum, sum ikki hava eina almenna lóg, sum bannar mismuni á arbeiðsmarknaðinum. Ein lóg hevur verið á veg í fleiri ár.

Sonja Jógvandóttir, uttanflokkatingkvinna, legði av fyrstan tíð eitt uppskot fyri tingið á vári 2017 og aftur á heysti í 2018.

Í fjør vár legði táverandi landsstýrismaður í arbeiðsmarknaðarmálum, Heðin Mortensen, eitt líknandi uppskot fram. Hesaferð var lógaruppskotið meira fullfíggjað, og ein politiskur

fylgibólkur við m.a. umboðum fyri partarnar á arbeiðsmarknaðinum var við í arbeiðinum. Uppskotið fall tó fyri tíðarfreistini.

Generell verja

Endamálið við lógaruppskotinum var at „tryggja javnvíðgerð og at banna mismuni á arbeiðsmarknaðinum vegna rasu, húðarlit, átrúnað ella trúgv, politiska áskoðan, kyn, kynsligan samleika, kynsliga sannføring, aldur, brek ella tjóðskaparligum ella fólkaeyðkenniligum uppruna.”

Fakfeløgin hava eftirlýst eina slíka lóg í fleiri ár, men ávís móttøða hevur verið í politisku skipanini. Í grannalondunum hava almennu mismunarlógirnar víst seg at geva starvsfólki munagóða verju móti ósakligum mismuni, ikki minst viðvíkjandi at fyrbyrgja mismuni vegna aldur og brek.

Lógin áleggur tildømis arbeiðsgevarunum eina „tillagingarskyldu.” Teir skulu – innanfyri rímligt mark – beina fyri forðingum á arbeiðsplássinum, so at fólk við breki, men sum annars eru skikkað, kunnu vera á arbeiðsmarknaðinum á jøvnum føti við onnur.

Lægri inngjald og hægri útgjald úr ALS

Arbeidsloysissskipanin er somikið væl fyri fíggjarliga, at stýrið nú mælir til at lækka inngjaldið og at hækka útgjaldið.

Útgjaldið úr ALS hevur verið óbroytt síðstu átta árin. Nú mælir stýrið til at hækka útgjaldsloftið úr 17.500 kr. um mánaðin upp í 18.500 kr. um mánaðin og at hækka útgjaldsprosentíð úr 75 prosentum upp í 80 prosent av útrokningargrundarlagnum.

Eisini mælir stýrið til at lækka inngjaldið við 0,25 prosentstigum, úr 1,25 prosentum niður í 1 prosent.

Tað er Helgi Abrahamsen, landsstýrismaður í vinnumálum, sum hevur sent lógaruppskot og kunngerðarbroyting til hoyringar, millum annað hjá Starvsmannafelagnum.

Í viðmerkingunum til uppskotið verður sagt, at stýrið fyri ALS javnan metir um støddina av ALS-gjaldinum, og at stýrið nú metir, at ALS hevur eina nøktandi eginogn at standa ímóti við undir einari búskaparligari afturgongd.

Skipanin hevur havt vaksandi avlop á hvørjum ári síðan 2014. Við árslok í 2013 var eginognin slakar 207 mió. kr., og við árslok í 2019 var eginognin uml. 910 mió. kr.

Verða broytingarnar framdar, verður mett, at skipanin klárar 4 ár við einum arbeiðsloysi á 10 prosent ella 6-7 ár við einum arbeiðsloysi á 8 prosent.

Ein onnur broyting í uppskotinum er, at lógarkravda eftirlønargjaldið framvívur verður lagt omaná útgjaldið úr Arbeidsloysissskipanini. Hetta er avleiðing av pensjónsnýskipanini frá 1. januar 2019 og fer ikki at ávirka upphæddina, sum hin einstaki fær í arbeiðsloysisstuðli.

VÆLKOMIN Á AÐALFUND

- OG TIL BALL, GRILL OG FELAGSSANG

LEYGARDAGIN 7. MARS Í SMÆRUNI Í HAVN

KL. 14.30 AÐALFUNDUR

- Formansfrágreiðing
- Ársins álitisfólk verður valt
- Góðkenning av granskoðaðum roknskapum
- Møguligar lógarbroytingar
- Møgulig uppskot frá limum og nevnd
- Ásetan av limagjaldum
- Val av formanni
- Val av nevndarlimum og tiltakslimum
- Val av granskoðara og tiltakslimi
- Ymiskt

KL. 18.00 VÆLKOMUDRYKKUR OG HÚSAORKESTRID KLETTAR ROKKA Í SMÆRUNI

KL. 19.00 STÓR ÓKEYPIS VEITSLA VIÐ GRILL OG FELAGSSANGI

Í túninum grilla Ørvaroddar heil krov við øllum góðum afturvið
Lekkur dessert frá Oddvør Skarðhamar
Ókeypiss mat og drekka
Góður felagssangur við gittarundirspæli
Drigið verður eisini um gávukort á 2.000 kr. frá Atlantic Airways
Veitslan er fyri limir og verður í Starvsmannafelagshúsinum

Seinasta
freist at melda seg
til veitsluna er 5. mars á
gudrid@starvsmannafelag.fo
ella á telefon
614868

RIGMOR DAM AFTUR Í STARVI

Í januar kom Rigmor Dam aftur í starv í Starvsmannafelagnum. Hon hefur verið í farloyvi frá starvinum, síðani hon fór upp í politikk fyri nækrum árum síðani. Arbeidsøkið hjá Rigmor Dam er samskipti og kunning og onnur ráðgeving.

Rigmor Dam er 48 ára gomul. Hon er útbúgvinn lærari og hefur gingið á Danmarks Journalisthøjskole. Í farloyvistíðini hefur hon verið lögtingskvinna og landsstýrskvinna fyri Javnaðarflokkinn.

Dánjal Højgaard, sum higartil hefur tikið sær av samskipti og kunning, fer nú at arbeiða sum lögfrøðingur burturav. Hann fer at taka sær av málsviðgerð og starvsfólkamálum og ráðgeving í hesum sambandi. Størvini hjá Rigmor Dam og Dánjali Højgaard eru partíðar størv.

JÓNHILD OG KATARINA ÁRSINS ÁLITISFÓLK

Tvær kvinnur fingur heiðurin sum Ársins álitisfólk í sátmálaðkinum hjá Starvsmannafelagnum á aðalfundinum í fjør.

Tað vóru Katarina Petersen (h.m. á myndini), álitisfólk á Sosialu Deild í Tórshavnar kommunu, og Jónhild Jørgensen, álitisfólk í Vága kommunu, sum fær heiðurin fyri arbeiðið sum álitisfólk í Barnaverdar-tænastuni í Vágum.

Felagsnevvarin var, at tær hava verið við í truplum starvsfólkamálum og hava verið við til at tryggja rættindi hjá starvsfólkunum. Tær hava samvitskufult og ábyrgdarfult røkt starvið sum álitisfólk, ljóðaði grundgevingin m.a.

FELAGSTÍÐINDI

ALS-karantena og arbeidsloysi

RÆTTINDI. Starvsfólk, sum siga seg úr starvi, kunnu fáa 8 vikur karantenu í ALS, um tey ikki hava haldgóðar grundir fyri at siga upp. Les meira um reglurnar her.

Tá ið fólk gerast arbeidsleys, hava tey rætt til arbeidsloysisstuðul frá arbeidsloysissskipanini, meðan tey royna at finna sær annað arbeiði. Treytirnar eru tó, at tey lúka ásetingarnar í lóg og kunngerð.

ALS hefur tó eina reglu um karantenu, sum er ásett í lóg, sum merkir, at starvsfólk í summum førum kunnu verða rakt av karantenu, so at tey ikki hava rætt til arbeidsloysisstuðul tær fyrstu 8 vikurnar, roknað frá tí degi setanarlaga tilknýtið við arbeidsgevaran er av.

Taka vit støðuna, at arbeidsgevarin sigur starvsfólk upp, ella talan hefur verið um tíðaravmarkaða setan, so hava starvsfólkini altíð rætt til arbeidsloysisstuðul beinanvegin, sum setanin endar. Tá verða tey ongantíð rakt av karantenu. Tó fáa øll lógarásettar bíðidagar, sum eru millum 2 og 10 dagar.

Í øðrum førum kunnu starvsfólk fáa karantenu.

Nær karantenan rakar

Í fyrra lagi verða starvsfólk altíð rakt av karantenu, tá ið tey verða burturvíst úr arbeiði orsakað av tænastrubroti. Hetta eru tey meira álvarsomu starvsfólkamálini, t.d. stuldur og ólóglig frávera, har fólk verða send heim við ongari uppsagnartíð.

Í øðrum lagi er høvudsreglan eisini, at fólk fáa karantenu, tá ið tey siga seg úr starvi sjálvi. Umstøður á arbeids-

plássinum kunnu tó gera, at tey ikki verða rakt av karantenu kortini. Lógin sigur nevnliga, at hava fólk „haldgóðar grundir“ til at siga upp, sleppa tey undan karantenuni.

Spurningurin er so, hvat ið kann roknast sum „haldgóð grund“, sum ger, at starvsfólkið sleppur undan karantenuni. Lógarviðmerkingarnar nevna eina røð av dømum, sum kunnu koma undir „haldgóða grund.“

„Haldgóðar grundir“

Dømi um haldgóða grund:

- Vánaligt arbeidssumhvørvi, ið er íkomið grundað á, at arbeidsgevarin er farin út um leiðslurætt sín, ella at talan er um, at fysisku karmarnir fyri arbeiðinum, t.d. sjálvt arbeidsplássid, er heilsuskaðiligt
- Likamlig ella sálarlig sjúka, ið verður váttað við læknavátan
- Vantandi lønarútgjalding. Vanliga verður kravt, at seinkingin er umleið eina viku, og at arbeiðstakarin hefur gjørt arbeidsgevaran kunnigan við seinkingina. Hetta eigur at verða gjørt skrivliga
- Avgerandi broytingar í setanartreytunum. T.d. at arbeidsplássid verður flutt, arbeiðstíðin og lønin broytt, lækking í tign og arbeiðsheiti.

Meginreglan er, at arbeiðstakarin hefur givið arbeidsgevara sínum eina skrivliga ávaring um broyttu viður-

Arbeidsloysisskipanin

Opið er:	
Mánadag - hósdag	10.00 - 15.00
Friggjadag	10.00 - 13.00

Hóast hævudsreglan er, at starvsfólk fáa 8 vikur í karantenu, tá ið tey siga seg úr starvi, so kunnu tey tó í fleiri færum sleppa undan karantenu.

skiftini, fyri at talan kann verða um uppsøgn við haldgóðari grund.

Viðvíkjandi starvsligum broytingum skal talan vera um starvsligar broytingar, sum fara út um tað, sum er rímligt, at starvsfólkið bara má tola. Í hesum sambandi hevur tað týdning, at starvsfólkið hevur gjørt arbeidsgevaran varugan við, at broytingin er farin út um mark.

Ampa av arbeidsplássinum

– Eg vil siga, at eitt tað mest vanligu dømið um, at fólk, ið siga upp, sleppa undan karantenu, er, at tey ikki hava tað gott á arbeidsplássinum og kanska hava verið sjúkrameldað orsakað av umstøðum á arbeidsplássinum, sigur Sylvia í Køk, málsviðgeri.

– Tá hevur tað t.d. týdning, at starvsfólkið við læknávátan kann skjalprógva, at tað hevur havt ampa og sjúkrafraveru vegna vánaligar arbeids-umstøður og tí ikki hevur sær aðra loysn enn at siga upp. Talan kann vera um líkamliga ella sálarliga sjúku, og skal hetta vera við tilráðing frá lækna, sigur málsviðgerin hjá ALS.

Í hesum viðfangi minnir hon tó á, at tað ikki ber til at fáa arbeidsloysisstuðul, um tú ert sjúkrameldaður, tá ið setanin endar. Tað er nevnliga ein treyt, at fólk skulu vera tøk og arbeidsfør fyri

at fáa arbeidsloysisstuðul. Eru tey ikki longur sjúkrameldað, hava tey rætt til arbeidsloysisstuðul alt fyri eitt.

Tað er ALS, sum metir um málini við støði í lógini, og starvsfólkið skal prógva, at „haldgóðar grundir“ eru fyri uppsøgnini. Verður tú arbeidsleys/-ur eftir at hava sagt teg úr starvi, skalt tú skjalprógva og lýsa umstøðurnar nærri í sambandi við uppsøgnina og grundgeva fyri, at tú hevði haldgóða grund til at siga starvið frá tær.

Karantenan longd

Fyri fimm árum síðani varð ALS-lógin broytt, so at karantenan hækkaði úr 4 vikum upp í 8 vikur.

Endamálið við lógarbroytingini var at senda út ein boðskap um, at tað ikki skal bera til at siga seg úr starvi fyri at fara í ALS, uttan haldgóða grund.

Herðingin skuldi forða fyri, at fólk nýta ALS sum millumstøð, tá ið tey bara vilja skifta arbeiði, og eggja fólki til at loysa sínar trupulleikar á arbeidsplássinum heldur enn at siga upp. Tað skal tí ikki vera alt ov lætt at fáa stuðul frá ALS.

Eisini var endamálið at avmarka útreiðslurnar hjá ALS og at fyrirbyggja, at fólk gerast langtíðar arbeidsleys.

ARBEIÐSDAGAR Á VIÐAREIÐI

Sum fastur tóttur er, so fara nevndin og umsitingin í Starvsmannafelagnum eina ferð um árið á arbeidslegu. 8.– 10. apríl 2019 vóru arbeidsdagarnir á Hotel Viðareiði. Endamálið við døggunum er at eftirmeta virksemið í felagnum og at seta nýggj mál út í kortið fram til aðalfundin í 2020.

Á skránni hesa ferð var m.a.:

- Sáttmálasamráðingar við FMR og KAF
- Samskiftisstrategi í felagnum
- Hvørji skulu langtíðarmálini fyri felagið vera
- Limaskapur í felagnum
- Limahandbókin
- Kalendari yvir tiltøk fyri árið fram til aðalfundin 2020

Vit finga nógv frá hondini og hava roynt eftir førimumi at avgreitt uppgávnar, ið vit settu okkum fyri á arbeidsdøgnum.

EINKI SUMMARHÚS VIÐ GJÓGV

Starvsmannafelagið hevur í mong ár havt tvey summarhús til limirnar at leiga. Í Skálavík er hús, sum felagið eigur og hevur latið bygt fyri nøkrum árum síðani, og haraftrat hevur felagið leigað eini gomul sethús við Gjógv frá privatum eigara til limirnar at leiga.

Felagið avgjærði í fjør at siga leigumálið við Gjógv upp. Húsini eru gomul og tørva ábøtur og áhugin millum limirnar at leiga húsini hevur verið lítil.

Í løtuni hevur felagið sostatt bert summarhúsið í Skálavík, sum limirnir kunnu leiga.

FESTIVAL ATGONGUMERKI

Starvsmannafelagið hevði aftur í 2019 fingið til vega atgongumerki til G! festivalin og Summarfestivalin til limirnar fyri serligan prís. Kostnaðurin var ávikavist 750 kr. og 795 kr. fyri atgongumerkið, og alt varð selt.

Av tí at limirnar hava tikið so væl ímóti hesum limatilboðum, hava vit gjørt av aftur at bíleggja atgongumerki frá fyrireiðarunum til festivalarnar í 2020. Í skrivandi løtu kenna vit ikki kostnaðin, men væntandi verður prísurin umleið tann sami sum í fjør.

Hetta er eitt limatiltak, sum skal vera við til at lætta um fíggarliga gerandisdagin hjá okkara limum.

Arbeiðsskaða av vánaligum sálarligum arbeiðsumhvørvi

ENDURGJALD: Hóast nógv skal til, so kann sjúka elvd av vánaligum sálarligum arbeiðsumhvørvi verða viðurkend sum vinnusjúka við rætti til endurgjald. Síðani nýggja lógin kom, sum gav hesi rættindi, hava verið um 10 mál av hesum slagi. Higartil hevur ein persónur fingið endurgjald. Vanlukku-tryggingarráðið, ið umsitur tryggingarskipanina, heldur, at tørvur er á meiri kunning um møguleikan

Í mong ár hevur borið til at fingið endurgjald fyri varandi kropsligan arbeiðsskaða, men ikki fyrr enn frá 2010 hevur borið til at fingið endurgjald fyri varandi arbeiðsskaða, har orsøkin er vánaligt sálarligt arbeiðsumhvørvi. Tá er talan um arbeiðsskaða, ið kemur undir bólkin, ið kallast vinnusjúka.

Strong krøv

Tað skulu tó rættiliga ítøkilig prógv førast fyri, at arbeiðsskaðin er íkomin av vánaligum sálarligum arbeiðsumhvørvi. Eitt nú er tunglyndi í sjálvum sær ikki nóg mikið til at fáa viðurkent hetta sum

varandi arbeiðsskaða ella vinnusjúka. Tað skal meira til enn tað.

Orsøkirnar kunnu t.d. vera stór sálarlig krøv, lítil ella eingin stuðul á arbeiðsplássinum, trong evstamørk og stórt arbeiðstrýst. Talan kann eisini vera um ógvuliga stórt sálarligt trýst frá sera krevjandi brúkarum og hartil vantandi stuðul frá leiðsluni á arbeiðsplássinum.

Í Føroyum er tað Føroya Vanlukku-tryggingarráð, sum viðger slík mál. Áðrenn eitt mál kann verða viðgjørt har, skal ein læknafaklig meting

framhald ///

Tekstur: Kári Mikkelsen, journalistur /// Myndir: Tróndur Dalsgarð

gerast, sum Pál Weihe, serlækni í arbeiðsmedisíni og samfelagsmedisíni, vanligar tekur sær av.

Tilburðirnir kunnu vera ymiskir, men oftani er tað soleiðis, at sjúklingurin hevur upplivað ágang á arbeiðsplássinum, sum kann hava elvt til posttraumatiska strongd. At viðkomandi hevur kent seg baktalaðan, útfrystan ella á onkran hátt miskrediteraðan, vísir serlæknin á.

///

Formaður í Vanlukkutryggingarráðnum er Henrik Møller, sorinskrivari. Hann vísir á, at tað er trupult at fáa staðfest sálarligar trupulleikar sum arbeiðsskaða ella vinnusjúku, tí tað mugu ikki vera onnur viðurskifti, sum onkursvegna kunnu vera orsøkin til sálarligu sjúkuna. Eitt nú um tað finst sálarsjúka í familjuni, fer hetta altíð at viga tyngri sum orsök til sjúkuna, enn at seta tað í samband við vánaligt sálarligt arbeiðsumhvørvi og staðfesta tað sum orsök.

– Tað ber til at fáa staðfest, at ein vinnusjúku er íkomin orsakað av vánaligum sálarligum arbeiðsumhvørvi, sum endurgjald kann fáast fyri, men tað er rættiliga torført, sigur Henrik Møller.

– Síðani lógin kom í gildi í 2010, hava vit viðgjørt umleið 10 mál. Bert í tí eina førinum er sjúkan beinleiðis sett í samband við vánaligt sálarligt arbeiðsumhvørvi og hevur givið rætt til endurgjald, sigur Henrik Møller.

Tørvur á meiri kunning

Sorinskrivan heldur, at tørvur er á meiri kunning um møguleikan at fáa endurgjald fyri vinnusjúku vegna vánaligt sálarligt arbeiðsumhvørvi. Hann heldur tað vera upplagt, at fakfeløgin seta fokus á hetta.

Pál Weihe heldur, at tað átti at verið lættari at boðað frá slíkum arbeiðsskaðum og vísir til eina skipan, sum grønlendska „Center for Arbejdsskader” bjóðar. Har ber til at boða frá møguligum arbeiðsskaðum elektroniskt gjøgnum heimasíðuna hjá grønlendska arbeiðseftirlitinum.

Tosa við læknan um støðuna

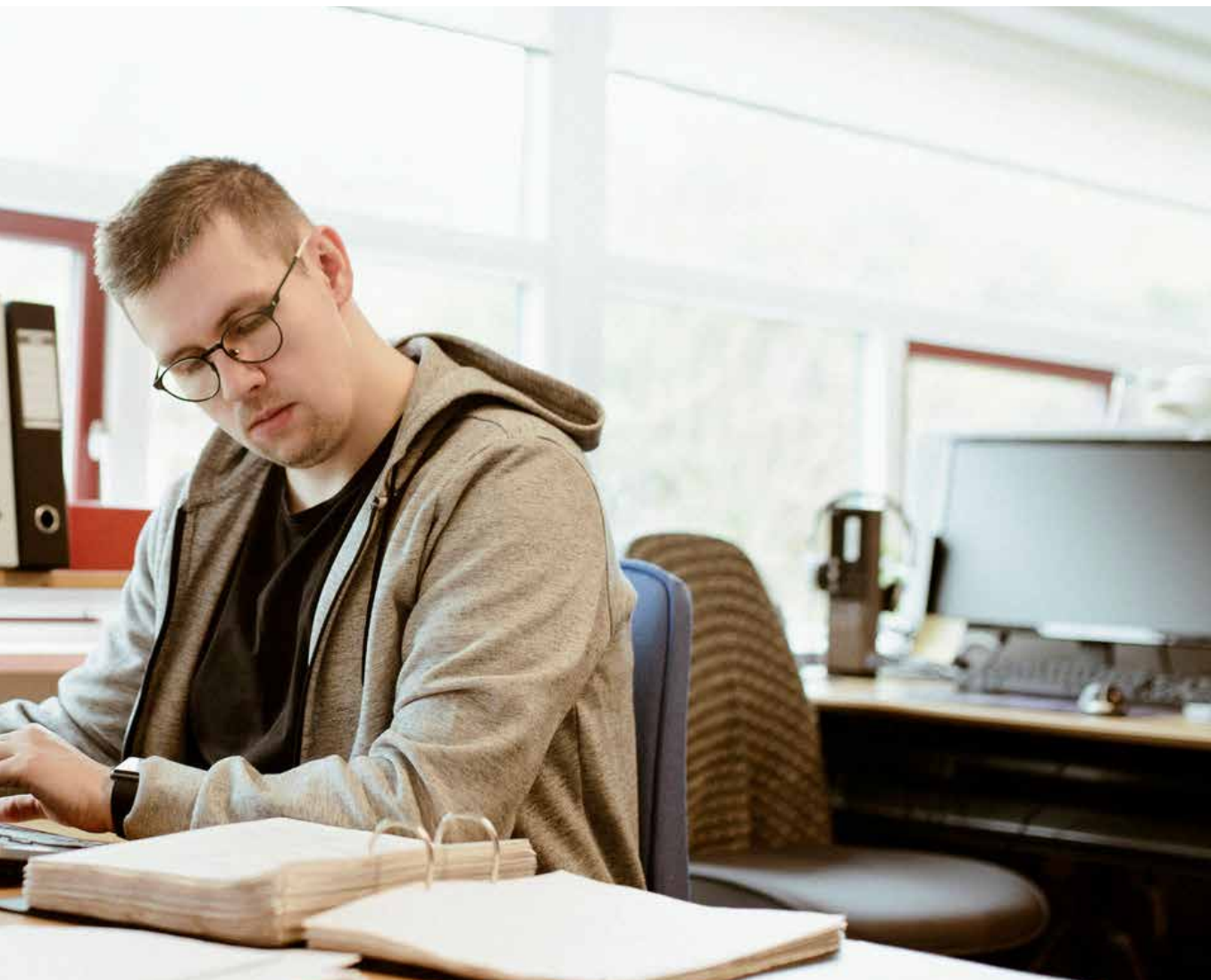
Um tú fert til lækna viðvíkjandi sjúkrafráveru, ið kann hava samband við umstøðurnar á arbeiðsplássinum, eigur tú at umrøða við læknan, hvørt talan kann vera um arbeiðsskaða við rætti til endurgjald. Hetta er galdandi bæði viðvíkjandi kropsligari og sálarligari sjúku.

Fáa lækna og tannlækna í sínum arbeiði varhugan av, at sjúklingur hevur

vinnusjúku, sum t.d. kann standast av vánaligum sálarligum arbeiðsumhvørvi, hava teir skyldu at boða Vanlukkutryggingarráðnum ella øðrum avvarðandi eftirlitsstovni frá hesum.

Fyrsta stigið er ofta, at læknin biður arbeiðsmedisinaran kanna viðurskiftini nærri.

FAKTA: SÁLARSJÚKA, STRONGD OG ARBEIÐSSKAÐI

Treytirnar fyri at fáa mál um strongd og sálarliga sjúku viðkend sum arbeiðsskaða (vinnusjúku) eru hesar:

1. Lækniliga staðfest tunglyndi.
2. Ávirkan orsakað av stórum, sálarligum krøvum og lítil og eingin sosialur stuðul. Eitt nú áhaldandi og ógvuliga trong evstamørk og stórt arbeiðstrýst. Í øðrum lagi eitt ógvuliga stórt sálarligt trýst frá sera krevjandi brúkarum, innisitandi ella avvarðandi, ella í stóran mun vantandi stuðul frá leiðsluni.
3. Viðkomandi ávirkan, ið stórt sæð er har alla tíðina og heldur fram í mánaðir.
4. Ongar aðrar greiðar privatar orsøkir eru til, at sjúkan tekur seg upp.

Føroyska lógin er meinlík teirri dansku, tá ið ræður um vánaligt arbeiðsumhvørvi sum orsøk til varandi arbeiðsskaða. Les vegleiðandi prinsippavgerð hjá danska kærustýrinum á hesi leinkju:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=153640>

Vegleiðandi upplýsingar hjá danska vinnusjúkuráðnum um strongd og strongdarávirkan í sambandi við arbeiðsumhvørvi kunnu lesast her:

<https://aes.dk/da/Om%20Arbejdsmarkedets%20Erhvervssikring/Erhvervssygdomsudvalget/Nyt-fra-Erhvervs-sygdomsudvalget-2010.aspx#3>

Les meira um sálarliga arbeiðsumhvørvið generelt á heimasíðuni hjá Arbeiðseftirlitinum: www.arb.fo

Persón dátuvernd eftir evropeiskari fyrimynd

DÁTUPERNDARLÓG: Lógin um persónsupplýsingar skal takast av, og í staðin skulu vit fáa eina nýggja dátuverndarlóg. Hetta er ein lóg, sum er gjord við støði í felags evropeisku dátuverjuskipanini, GDPR, General Data Protection Regulation, sum er felags lógarverkið hjá ES-londunum.

Føroyar skulu hava eina nýggja dátuverjulóg, og tað skal vera við fyrimynd í felags lóggávuni hjá ES, teirri sonevndu GDPR-skipanini.

Tað hevur samgongan gjørt av, og er lógaruppskot til nýggja dátuverndarlóg lagt fyri løgtingið.

Persónstrygd og góðkenning sum triðjaland

Samgongan hevur tvinnanda endamálið við at seta nýggja lóggávu í verk á persónsupplýsingarøkinum.

Fyri tað fyrsta er endamálið at betra um verndina av persónsupplýsingum, sum ferðast í stríðari streymi enn áður millum fólk, teldlar, fartelesonir og teldur. Í ES-londunum er persón dátulóggávan samskipað í eina dagførda felags evropeiska dátuverjulóggávu, og tað er við fyrimynd í hesi lóggávu, at vit nú fáa eina dátuverndarlóg.

Endamálið við at leggja seg upp at ES-skipanini er harafturat at tryggja, at ES framhaldandi kann góðkenna Føroyar sum trygt triðjaland, tá ið talan er um at flyta persónsupplýsingar millum lond. Tað merkir, at borgarar, fyrirtøkur og almennir myndugleikar í ES frítt kunnu flyta persónsupplýsing-

ar úr ES til góðkenda landið, uttan at hetta krevur serstakt loyvi ella fráboðan. Og góðkenningin av Føroyum skal endurskoðast aftur í seinasta lagi 25. maí í ár.

Somu meginreglur – men ábyrgdin broytt

Sambært lógarviðmerkingunum fer Dátuverndarlógin ikki at broyta sjálva beinagrindina í verandi persónsupplýsingarlóg, sum er frá 2001. Meginreglurnar og viðgerðarreglurnar verða tær somu.

Hinvegin verða grundleggjandi broytingar viðvíkjandi, hvussu ábyrgdin av viðgerðini verður skipað, hvussu leikluturin hjá Dátueftirlitinum skal vera, og viðvíkjandi revsingini fyri brot á lóggávuna.

Vit kundu við øðrum orðum sagt, at reglurnar fyri viðgerð av persónsupplýsingum stórt sæð verða óbroyttar, men at sjálv skipanin, t.v.s. ábyrgdin av, at reglurnar verða hildnar, eftirlitið við lógini og revsingin fyri at bróta lógina, verður broytt.

Arbeidspláss fáa størri ábyrgd

Nýggja lógin leggur upp til, at dátuábyrgdarin og dátuviðgerin fáa størri ábyrgd av at tryggja „eitt nøktandi verndarstøði“, og at lógin verður hildin. Dátuábyrgdarin er eitt nú leiðslan á einum stovni ella fyrirtøku, ið viðger persónsupplýsingar, og dátuviðgerin er t.d. teldufólkið ella teldufyrirtøkan, sum leiðslan hevur at hjálpa sær í hesum sambandi.

Stutt sagt verður farið frá eini skipan, har Dátueftirlitið m.a. hevur

havt undaneftirlit og góðkenning av viðgerð av persónsupplýsingum, til eina skipan, har t.d. arbeidsplássini sum dátuábyrgdarar í størri mun sjálvi heilt frá byrjan skulu tryggja og ansa eftir, at upplýsingar ikki verða viðgerðar ólógliga.

Arbeidsgevarin (dátuábyrgdarin) skal meta um váðan í viðgerðini av persónsupplýsingum og við støði í hesi váðameting gera av, hvørji trygdartiltøk eru neyðug á arbeidsplássinum. Eisini skal hann t.d. gera eitt yvirlit yvir viðgerðir, sum kunnu nýtast til eftirlit seinni.

Leikluturin hjá Dátueftirlitinum broytist

Samstundis sum høvuðsábyrgdin av, at lógin verður hildin, verður lögð yvir á arbeidsgevarar og aðrar dátuábyrgdarar, verður leikluturin hjá Dátueftirlitinum broyttur. Reglurnar um at boða Dátueftirlitinum frá viðgerð av persónsupplýsingum og um at fáa viðgerðarloyvi til ávísar viðgerðir, verða settar úr gildi.

Hetta hevur við sær, at Dátueftirlitið í staðin fyri at nýta orku til fráboðanir og at meta um, hvørt ein viðgerð er í samsvari við lógina, áðrenn viðgerðin verður sett í gongd, skal nýta sína orku til m.a. eftirlitsvitjanir og seinni kannar, um reglurnar eru fylgdar.

Umframt at eftirlitið verður umskipað, skal Dátueftirlitið leggja størri dent á at kunna um dátuverndarøkið, m.a. bógva dátuábyrgdararnar út til at kunna umsita lógin.

Dátuverndarfólk

Nýggja lóggávan fer at seta nýggja krøv til tey, sum fáa ábyrgdina av at umsita lógina. Og sum nakað nýtt skulu dátuábyrgdararnir tí í summum førum tilnevna dátuverndarfólk. Dátuverndarfólk – Data Protection Officers – hava til uppgávu at ráðgeva og vegleiða dátuábyrgdara og dátuviðgera um øll viðurskifti viðvíkjandi dátuverndini.

Kommunur og landið skulu altíð hava dátuverndarfólk, sum kann sammetast við eitt slag av trygdarumboði ella álitisfólki á dátuverndarøkinum. Privatir dátuábyrgdarar skulu eisini hava dátuverndarfólk, tá ið teirra kjarnuvirksemi er skipað yvirvøka av fólki ella umfatandi viðgerð av viðkvæmum persónsupplýsingum.

Herd revsing og sektaruppskot

Ein onnur stór broyting er, at revsingin fyri at bróta lógina skal vera nógv harðari enn í dag. Revsingin skal vera fyrirbyrgjandi ella „ræðandi“, sum skrivað stendur í lógarviðmerkingunum.

Lógbrot skulu revsast við sekt upp í 6 mánaða fongsul. Tað eru 4 mánaðir eftir galdandi lóg.

Víst verður til rættarvenju í Evropa og í Danmark, har Datatilsynet hevur latið politinum fleiri mál, har lagt verður upp til sektir á 1,2 milliónir krónur fyri brot, ið higartil hava givið millum 2.000 og 25.000 kr. í sekt.

Sum nakað nýtt skal Dátueftirlitið fáa heimild at boða frá sektaruppskotum. Hetta hevur við sær, at Dátueftirlitið í málum, sum eru einföld og uttan próvlig ivamál, kunnu boða viðkomandi, sum hevur brotið lógina, frá fyrisitingarligum sektaruppskoti. Viðkomandi kann tá velja at taka við uppskotinum. Noktar hann ella hon, fer málið í rættin.

Uppskotið til Dátuverndarlógina varð lagt fyri løgtingið við ársbyrjan. Málið varð framvegis til viðgerðar, tá ið Starvsblaðið fór til prentingar.

Mæla frá at avtaka viðgerðarloysi

VIÐMERKINGAR: Dátueftirlitið og Starvsmannafelagið mæla frá at broyta skipanina við, at Dátueftirlitið skal góðkenna viðgerð av viðkvæmum persónsupplýsingum frammanundan. Føroyar kunnu ikki rættiliga sammetast við stór evropeisk lond á hesum øki, verður sagt.

28 feløg, stovnar og onnur hava gjørt viðmerkingar til lógaruppskotið til dátuverndarlóg, sum liggur í løgtinginum í lötuni.

Dátueftirlitið ger vart við, at nógv og týðandi viðurskifti í uppskotinum ikki eru nóg væl viðgjørð, samstundis sum lógaruppskotið í ov lítlan mun tekur atlit til serføroysku viðurskiftini.

Dátueftirlitið tekur ikki undir við, at stovnurin ikki longur skal geva loyvi til ávísar viðgerðir. Dátueftirlitið sigur, at royndirnar hjá stovninum vísa, at dátuábyrgdarar sjáldan hava skil á trygdini o.ø. fyrstu ferð, teir eru í sambandi við Dátueftirlitið, sum vísir á, at tað er ein trygd í verandi skipan:

Dátueftirlitið fær samband við dátuábyrgdaran, áðrenn brot verða framd, heldur enn aftaná, sum lógaruppskotið leggur upp til. Fyrirbyrging

virkar betur enn revsing í einum so lítlum samfelag, sum Føroyar eru. Og talið av dátuábyrgdarunum er heldur ikki so ræðandi stórt, at ikki ber til at umsita persónsupplýsingaøkið væl á henda hátt, metir Dátueftirlitið. Her er við øðrum orðum stórir munur á Føroyum og evropeiskum londum við nógvum milliðnum íbúgvum.

Starvsmannafelagið ivast eisini í, um tað er ráðiligt at seta eina skipan í verk, sum ikki longur setur krav um viðgerðarloysi frá Dátueftirlitinum frammanundan. Starvsmannafelagið eftirlýsir dokumentation fyri, at verandi skipan við undangóðkenningum ikki virkar nøktandi. Mælt verður til at taka fyrilit fyri føroyskum viðurskiftum og royndum, tí tað kann vera munur á stórum og smáum londum á hesum øki.

Dátueftirlitið metir ikki, at tørvur er á heilt nýggjari lóggávu. Stovnurin vísir á, at evropeiska lóggávan verður eftirmett í næstum, og mælir frá, at seta eina skipan í verk í Føroyum, áðrenn greitt er, hvussu GDPR hevur roynst í verki.

FAKTA: Dátuverndarlógin og GDPR

Persónsupplýsingarlógin, sum er galdandi í Føroyum dag, er frá 2001. Hon er sprottin úr einum ES-direktivi frá 1995 og gjørð við íblástri frá danskari og norskari persón dátulóggávu.

Dátuverndarlógin, ið løgtingið viðger í lötuni, er grundað á dátuverndarpakkan hjá ES, sum kom í gildi í ES-londunum í 2018. Dátuverndarpakkin er settur saman av eini fyriskipan (GDPR), ið kom fyri ES-direktivið frá 1995, og einum direktivi, ið er galdandi fyri rættarhandhevjandi myndugleikar.

Sáttmálasamráðingarnar

Mangir eru leikirnir í drúgvum talvi. Tá ið Fíggjarmálaráðið og Starvsmannafelagið settu sínar undirskriftir á sáttmálan fyri sáttmálaskeiðið 2019 til 2021, hendi hetta eftir drúgvar og harðar samráðingar í hálvan fjórða mánað. Her er ein myndafrásögn.

Samráðingarnar byrjaðu í Starvsmannafelagnum 17. oktober í fjør. Síðani hittust partarnar við jøvnum millumbili. Fundir vóru hildnir í Starvsmannafelagnum og Portugálinum í Tinganesi.

Sum fráleið sást, at tað var ov langt millum partarnar og krøvini, og fríggjadagin 17. januar – trýggjar mánaðir eftir at samráðingarnar byrjaðu – sendi Fíggjarmálaráðið boð eftir Semingsstovninum.

Eftir at partarnir høvdu latið

semingsmonnunum Terja Sigurðsson og Símunni Absalonsen sítt tilfar, byrjaðu innleiðandi samráðingarnar mikudagin 22. januar.

Møguleikar og grundarlag vórðu kannað, og týsdagin 28. januar byrjaði semingin so.

Mikukvöldið 29. januar fingur partarnir handað eitt semingsuppskot, sum teir skuldu svara í seinasta lagi dagin eftir kl. 13.

Undir semingini hittust partarnir í hølunum hjá Semingsstovninum í Losjuni í Havn og á Hotel Hafnia. At byrja við sótu partarnir hvør sær, men undir sjálvari semingini sótu teir eisini saman.

Endin var at báðir partar søgdu seg kunna góðtaka semingsuppskotið til nýggjan sáttmála, sum er galdandi frá 1. oktober 2019 til 30. september 2021.

Fundarhølini í Starvsmannafelagnum 22. januar. Fíggjarmálaráðið hefur boðsent semingsmonnunum, sum hava havt sín fyrsta fund við nevdina í Starvsmannafelagnum. Frá vinstu: Anna Johannesen, skrivari, Símun Absalonsen, semingsmaður, Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, Terje Sigurdsson, semingsmaður og Jóngerð Simonsen, nevndarlimur. Foto: Bjarni Árting

Starvsmannafelagið 17. oktober í fjør. Fíggjarmálaráðið og Starvsmannafelagið hvør sínu megin borðið í fundarhølum felagsins. Frá vinstu: Una Christiansen, fulltrúi á Lønardeildini, Jan Mortensen, lønarstjóri, Súsanna Nolsøe, fulltrúi á Lønardeildini, Noomi Rasmussen, nevndarlimur, Svend Áge Seloy, nevndarlimur, Hilmar Augustinussen, nevndarlimur, Anna Johannesen, skrivari og Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum. Foto: Dánjal Højgaard

Starvsmannafelagið 22. januar. Fíggjarmálaráðið hefur boðsent Semingsstovninum, og innleiðandi semingsfundur er við Starvsmannafelagið í hølum felagsins. Frá vinstu: Símun Absalonsen og Terje Sigurdsson. Foto: Dánjal Højgaard

Hotel Hafnia 28. januar. Semingsmenninir hava kannað tilfarið, sum teir hava fingið sendandi frá pørtunum. Sjálv semingin kann byrja. Á myndini vinstur megin síggja vit semingsmenninir. Á myndini høgrumegin: Súni Selfoss, Terje Sigurdsson og Jan Mortensen. Foto: Bjarni Árting.

Starvsmannafelagið, 22. januar. Innleiðandi semingsroyndin byrjar, og semingsmennirnir hitta nevdina í Starvsmannafelagnum í okkara fundarhølum. Frá vinstu: Simun Absalonsen og Terje Sigurðsson, semingsmenn og Svend Áge Seloy, nevndarlimur í Starvsmannafelagnum. Foto: Bjarni Ártíng

Hotel Hafnia, týskvøldið 28. januar. Semingin er byrjað. Øll tøl verða vend og snarað og ymiskir møguleikar verða umrøddir í samráðingarnevdini hjá Starvsmannafelagnum. Tað snýr seg um at hava tey røttu tøluni og tey mest sannførandi argumentini at leggja fyri semingsmenninar. Full hugsavnan og tunguna mitt í munninum. Onki við at snáva ella linka í kongunum. Á myndini vinstrumegin: Súni Selfoss, Jan Otto Holm, búskaparfrøðingur og Anna Johannesen, skrivari. Á myndini í miðjuni siggja vit eisini Jóngerð Simonsen og Svend Áge Seloy. Á myndini høgrumegin situr Hilmar Augustinussen við bakinum til og hini eru Svend Áge og Jóngerð. Myndirnar hevir Noomi Rasmussen, nevndarlimur, sum eisini var við til samráðingarnar, tikið.

Hotel Hafnia, mikukvöldið 29. januar. Nevndin hefur júst fingið semingsuppskotið við svarfreist til dagin eftir kl. 13. Onkur heldur ondini. Ein lítil lætti hómast á summum. Tað sær ikki so galið út kortini. Foto: Dánjal Højgaard

Smæran, fyrrapartin 30. Januar. Tríggjar tímar fyri evstamark. Álitisfólkini fáa eina almenna kunning um semingsuppskotið í Smæruni. Nógvir spurningar, men semingsuppskotið tyktist sum heild at fáa góða móttøku. Foto: Rigmor Dam

Starvsmannafelagið, fyrrapartin 30. januar. Ein tíma fyri evstamark. Nevndin kjakast fyri seinastu ferð um semingsuppskotið. Jan Otto Holm, búskaparfrøðingur er innkallaður. Frá vinstru Hilmar Augustinussen, Jóngerð Simonsen, Súni Selfoss og Svend Áge Seloy. Á myndini hómast eisini Rigmor Dam, samskiptisráðgevi. Foto: Dánjal Højgaard

Losjan, 30. januar, beint eftir kl. 13. Stórur spenningur. Ringt at sita stillur. Fyri afturlætnum hurðum boða partarnir frá, at teir góðtaka semingsuppskotið. So sleppur pressan inn og partarnir undirskriva semjuna. Á myndini vinstrumegin: Jan Mortensen, lønarstjóri (v.m.), Terje Sigurðsson, semingsmaður, Jørgen Niclasen, landsstýrismaður, Símun Absalonsen, semingsmaður og uttast høgrumegin Hilmar Augustinussen, nevndarlimur. Á myndini í miðjuni síggast vit eisini Annu Johannesen, skrivara í Starvsmannafelagnum og Símun Absalonsen, semingsmann. Foto:Dánjal Højgaard.

Landsstýrismaðurin í arbeiðsmarknaðarmálum vitjaði felagið

ÁVIRKAN: Lóg móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum, fastur fráfaringaraldur og dagføring av starvsmannalógini. Hetta vóru nøkur av málunum, ið vóru á skránni, tá Starvsmannafelagið hitti landsstýrismannin í arbeiðsmarknaðarmálum í heyst.

24. oktober var nýsett landsstýrismaðurin í arbeiðsmarknaðarmálum og vitjaði Starvsmannafelagið. Felagið bjóðaði Helga Abrahamsen inn á gólvið, so at nevndin og umsitingin í felagnum kundu sleppa at heilsa upp á nýggja landsstýrismannin við arbeiðsmarknaðarmálum.

Á fundinum fekk felagið høvi at greiða frá nøkum av sínum hjartamálum, sum krevja politisk átøk; mál, sum felagið vónar at fáa undirtøku fyri í politisku skipanini og heitti á landsstýrismannin um at taka upp.

Við sær hevði hann tvey av sínum nærmastu embætisfólkum í Umhvørvis- og Vinnumálaráðnum, Herálv Joensen, aðalstjóra, og Astrid Reinert Øregaard, fulltrúa.

Lógin móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum

Á fundinum komu vit inn á lógaruppskotið móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum, sum undanfarni landsstýrismaður í arbeiðsmarknaðarmálum legði fyri lógtingið, men sum fall fyri tíðarfreistini. Eitt uppskot, sum Starvsmannafelagið vónar, at Helgi Abrahamsen fer at taka upp aftur og leggja fyri tingið, har eftir øllum at

døma stór undirtøka er fyri, at Føroyar fáa somu lógarverju móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum sum onnur norðurlond.

Royndirnar aðrastaðni hava víst, at lóginar móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum eittnú hava havt jaliga ávirkan, tá ið tað ræður um at fyrbyggja mismuni vegna aldur og brek á arbeiðsmarknaðinum.

Ein generell mismunarlóg er eitt breitt ynski frá fakfeløgnum, og eisini arbeiðsgevarasiðan hevur tikið undir við hesum.

Starvsmannafelagið vísti á, at arbeiðið – sum m.a. fór fram í einum fylgibólki, umboðandi partarnar á arbeiðsmarknaðinum – var komið væl áleiðis, tá ið uppskotið strandaði í lógtinginum seinasta vár. Heitt varð á landsstýrismannin um at taka málið upp aftur, so at alt fyrireikingararbeiðið ikki fer til spillis, og Føroyar enda sum eftirbátur á javnstøðuøkinum í norðurlondum. *Les meira um tað nýggjasta í málinum á síðu 4.*

Starvsmannalógin avoldað

Starvsmannafelagið heitti eisini á landsstýrismannin um at virka fyri, at starvsmannalógin verður dagførd, so at føroyskir starvsmenn (funktionerar) fáa tíðarhóskandi starvsfólkaverju og starvsfólkarrættindi.

Lógin er stórt sæð ikki broytt, síðani hon kom fyri stívliga 60 árum síðani, og er afturúrsgld sammett við donsku starvsmannalógina, sum hon er sprottin úr. Lógin hevur onga verju móti ósakligari uppsøgn, sum hevði havt týðning fyri nógvar starvsmenn

í privata sektorinum. Lógin hevur einki viðurlag fyri ósakliga uppsøgn. Lógini manglar m.a. ásetingar, sum verja starvsfólk í tíðaravmarkaðum störvum, og krøvini fyri at koma undir lógina hava heldur ikki fylgt tíðini.

Felagið ávaraði hinvegin staðiliga ímóti at gera broytingar, sum kunnu gera rættindini hjá starvsmonnum verri. Víst varð til orðingina í samgonguskjalinum: Arbeiðsgevarar, sum hava tímalønt starvsfólk, skulu javnsetast, tá umræður sjúkradagar.

Felagið hevur varhugan av, at talan

Helgi Abrahamsen, landsstýrismaður í arbeiðsmarknaðarmálum, hefur givið sínum embætisfólki boð um at fyrireika eitt lógaruppskot um alment bann móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum. Foto: Álvur Haraldsen

er um sama uppskot, sum Fólkaflokkurin hevur lagt fyri lögtingið, og sum hevði merkt, at summir starvsmenn høvdu mist rættin til lön undir sjúku og máttu tikið til takkar við dagpengum. Á fundinum við Helga Abrahamsen varð ávarað ímóti at skerja rættindi hjá starvsfólki og at broyta reglurnar um rættin til lön undir sjúku, uttan at hetta verður víðgjørt væl og virðiliga og í eini størri heild, soleiðis sum partarnir á arbeiðsmarknaðinum hava mælt til.

Fastur fráfaringsaldur

Á fundinum var ætlanin hjá sam-

gonguni um at broyta fasta fráfaringsaldurin eisini umrødd. Víst varð til orðingina í samgonguskjalinum: Aldurin eigur ikki at vera avgerandi fyri, nær farið verður av arbeiðsmarknaðinum. Tænastumannalógin og aðrar forskriftir verða broyttar samsvarandi.

Eisini í hesum sambandi mælti Starvsmannafelagið til, um samgongan ætlar at broyta fasta fráfaringsaldurin á almenna arbeiðsmarknaðinum, at hugt verður at skipanini sum heild. Verða einans reglurnar fyri tænastumenn og sáttmálasett hjá landinum broyttar, so verða reglurnar fyri alment

sett starvsfólk ymiskar fyri landið og kommurnar, har fráfaringsaldurin er frá 67 árum og uppftir.

Hetta er sera óheppið, og vil samgongan broyta skipanina, eigur at verða hugt at skipanini við føstum fráfaringsaldri sum heild, vísti Starvsmannafelagið á.

Fundurin við Helga Abrahamsen var góður. Landsstýrismaðurin lovaði at lurta, men gav eingi lyftir. Sum felag fara vit áhaldandi at gera okkara ávirk-an galdandi eisini í hesum málnum.

Broytingar og samstarv í brennideplinum

MEDÁVIRKAN: Rætturin hjá starvsfólki at verða tikin við upp á ráð, tá ið broytingar henda á arbeiðsplássinum, er ein hornasteinur í kollektivu avtaluskipanini. 2019 var eitt ár, har hesi sáttmálavunnu rættindini av álvara vóru í fokus.

Tað er ein partur av einum nútímans arbeiðsplássi, at leiðslan hevur skyldu at taka starvsfólkini við í tilgongdina, tá ið bygnaðarbroytingar ella aðrar týðandi broytingar verða gjørdar á arbeiðsplássinum. Leiðslan hevur leiðslurættin, men hevur tó skyldu at taka starvsfólkini við í tilgongdina, tá ið broytingar henda.

Í sáttmálaækinum hjá Starvsmannafelagnum er hendan samstarvsskyldan beinleiðis staðfest í sáttmálunum.

Tað vísir seg kortini, at tað er eingin sjálfvylgja, at reglurnar verða hildnar á arbeiðsplássinum. Kanningar, Starvsmannafelagið hevur gjørt millum álitisfólkini, hava givið eina rættuliga greiða ábending um, at leiðslan ofta loypur álitisfólkini um.

Við øðrum orðum: Tað lekur millum teori og praksis.

Starvsmannafelagið hevur tí avgjørt at seta ljóskastaran á samstarvsskylduna, og kom hetta í ljósmála á ymiskan hátt í 2019.

Stovnsleiðarar á fundi

Saman við okkara sáttmálaparti, Fíggjarmálaráðnum, skipaði Starvsmannafelagið í juni fyri felags temadeigi, har yvirskiftin var, hvussu vit tryggja, at starvsfólkini verða tikin við í broytingum. Hetta varð avtalað í sáttmálasemjunum við Fíggjarmálaráðið og Kommunala Arbeiðsgevarafelag-

ið sum ein viðurkenning av, at fokus má setast á týðningin av samstarvsskylduni.

130 álitisfólk og stovnsleiðarar hjá landinum vóru við á evnisdegnum, sum varð hildin í Smæruni.

Danski leiðsluráðgevin og høvundurin Bo Vestergaard helt fyrilestur um, hvussu tryggjast kann, at starvsfólkini verða tikin við, tá ið broytingar verða gjørdar. Royndirnar vísa, at avgerðir, eydnast dupult so væl sum avgerðir tiknar í sjálvdrátti. Lutfallið, har starvsfólkini verða tikin við, er 8:10, men lutfallið, har tey verða hildin uttanfyri, er einans 3:10, vísti Vestergaard á.

Aftaná var pallborðskjak millum álitisfólk og stovnsleiðarar (myndin omanfyri).

Á fundinum var breið semja um, at sáttmálaásetingarnar eiga at verða hildnar. Og at best er, at álitisfólkini – sum umboð fyri starvsfólkini – verða tikin við í broytingartilgongdina so tíðliga sum til ber; júst sum starvsfólkapolitikkur landsins sigur.

Álitisfólkafundirnir

Eisini á álitisfólkafundinum hjá felagnum, sum eru tvær ferðir um árið, hevur samstarvsskyldan og leikluturin hjá álitisfólkunum í sambandi við broytingar verið í fokus.

Á junifundinum greiddi Dánjal

Højgaard, lögfrøðingur, frá rættinum hjá starvsfólkunum, at verða kunnað og hoyrd. Hesi rættindi verða staðfest í sáttmálunum og í starvsfólkapolitikki landsins. Og á novemberfundinum hevði Bergtóra Høgnadóttir, HR-leiðari á SEV, framløgu um, hvussu starvsfólk heilt ítøkiliga kunnu geva sítt ikast og taka lut í broytingartilgongdini.

Eisini avbjóðing aðrastaðni

Eisini í altjóða høpi var høvi at umrøða avbjóðingarnar við samstarvsskylduni. Hetta hendi á ráðstevnuni hjá norðurlandska fakfelagssamtakinum NSO á LO-háskúlanum – ella Konventum, sum tað eitur í dag – í Helsingør 20. og 21. august.

Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, hevði framløgu um avbjóðingarnar av samstarvsskylduni og vísti m.a. á úrslitið av kanningini millum føroysku álitisfólkini, sum varð kunngjørt í Starvsblaðnum í 2018.

Á ráðstevnuni kom fram, at nógv av londunum dragast við somu trupulleikar. Víst varð á týðningin av, at fakfeløgini áhaldandi varpa ljós á og viðgera samstarvsskylduna.

NSO stendur fyri Nordiske Stats-tjenestemenns Organisation. Tað er felagsskapur hjá fakfeløgnum, sum skipa starvsfólk hjá tí almenna í Finnlandi, Norra, Svøríki, Danmark, Føroyum og Íslandi.

Fakta: Rætturin til kunning og medávirkan

Sáttmálarnir hjá Starvsmannafelagnum tryggja álitisfólkunum rætt til kunning og hoyring, eisini tá ið broytingar henda á arbeiðsplássinum.

Sáttmálarnir

Sáttmálarnir hjá felagnum siga, at tá ið avgerandi broytingar verða gjørdar í arbeiðsgongd, bygnaði ella umsitingini á arbeiðsplássinum, skal starvsfólkið hava boð um hetta í góðari tíð.

Sáttmálarnir fyri landið og kommunurnar siga, at álitisfólkini skulu takast við í ráðleggingina, tá ið broytingar verða gjørdar.

Sáttmálarnir fyri almennu partafeløgini Posta og Føroya Tele siga, at broytingar og tilrættisleggingin av hesum kunnu takast upp í samstarvnevndunum. Hesar nevndirnar eru ásettar í sáttmálanum og eru eisini eitt týðandi amboð, tá ið talan er um medávirkan í broytingartilgongdum.

Starvsfólkapolitikkurin

Starvsfólkapolitikkur landsins, sum bindur arbeiðsgevararnar hjá landinum, útgreinar eisini samstarvsskylduna. Tað er í reglunum um bygnaðarbroytingar.

Tær siga, at umboð fyri starvsfólkini eiga at fáa høvi at luttaka í broytingararbeiðinum í tann mun, broytingin loyvir tí. T. e. vera við til at fremja broytingarnar og verða tikin við upp á ráð, t.d. hoyrast og hava móguleika at gera tilmæli – eisini ávegis – undir skipaðum kørmum, sum eru avtalaðir frammanundan. Tíð skal verða sett av til at umrøða málið, so sjónarmið og uppskot hjá starvsfólkunum kunnu verða tikin við í avgerðargrundarlagið.

Lesið meira um broytingar og rættin til medávirkan í limahandbókini hjá Starvsmannafelagnum á www.starvsmannafelag.fo.

PREKARIATÍÐ OG NÝGGJU BARRIKADURNAR

Tað er ein grundleggjandi misskiljing, at tíðin er farin frá fakfeløgnum, tí at stættastríðið av avblást. Avbjóðingin hjá fakfelagsrørsluni hevur tvørturímóti ongantíð verið størri enn nú, tí at arbeiðsmarknaðurin er og fer at verða meira samansettur, óútrokniligur og ótryggur, enn hann hevur verið leingi.

Hetta var boðskapurin hjá Súna Selfoss í 1. maidagsrøðu á Vaglinum í fjør.

Formaðurin í Starvsmannafelagnum minti á nýggja rákið á arbeiðsmarknaðinum í vesturheiminum, sum er blivið kent undir heitinum „Prekariatíð“. Eisini kallað teir nýggju dagleigararnir: Fólk í ótryggum og tíðaravmarkaður størvum, har rætturin til løn undir sjúku, barsilsrættindi og eftirløn avgjørt ikki eru nøkur sjálvfylgja. Fólk, sum liva í støðugari óvissu um framtíðina og av náði frá sínum arbeiðsgevarum. Og sum aftra seg við at gera síni rættindi galdandi sum starvsfólk.

– Ongantíð meira enn nú hevur tørvur verið á, at fólk skipa seg í felag, og at fakfeløgini brynja seg at taka ímóti nýggjum avbjóðingum á einum arbeiðsmarknaði í stórari broyting. Tær gomlu barrikadurnar eru ikki burtur. Tær eru bara fluttar, og fakfeløgini hava fingið og fara at fáa nýggj stríðsmót, nýggjar frontar at stríðast á, segði formaðurin í Starvsmannafelagnum.

FELAGSTÍÐINDI

FLOGTERNURNAR FINGIÐ EGNAN SÁTTMÁLA

Starvsmannafelagið hevur ongan kollektivan sáttmála fyri flogternurnar hjá Atlantic Airways longur.

Fakfelagið hjá flogternunum, Súlan, gjørdi í desember økissáttmála við Føroya Arbeiðsgevarafelag. Samstundis varð avgjørt, at limasáttmálin, sum Starvsmannafelagið hevur havt á økinum, fór úr gildi 1. januar 2020.

Flogternurnar komu upp í Starvsmannafelagið í januar 2016. Tær vildu síðani skípa seg í samstarvi við danska fakfelagið, Flybranchens Personale Union. Tær tóku seg úr Starvsmannafelagnum, sum síðani segði sín økissáttmála upp 1. november 2018.

Sáttmálin helt tó fram sum ein limasáttmáli eitt ár afturat, t.v.s. ein sáttmáli, ið bert var galdandi fyri limir.

Nú Súlan hevur fingið kollektivan sáttmála fyri økið, er limasáttmálin hjá Starvsmannafelagnum samstundis farin úr gildi, og Starvsmannafelagið hevur sostatt ongan leiklut longur sum sáttmálapartur á arbeiðsøkinum hjá flogternunum í Atlantic Airways.

POSTA VERÐUR IKKI SELT

Í juni boðaði Uttanríkis- og Vinnuáráðið frá, at almenna partafelagið Posta ikki verður selt kortini, men verður verandi á almennum hondum.

Hetta hendi eftir, at bert eitt boð var komið inn at keypa almenna partapeningin, tá ið freistin at bjóða var úti. Søluráðgevararnir mettu ikki, at tilboðið var nøktandi, og mæltu tískil frá at selja. Og hetta tók ein-skiljingarbólkurin undir landsstýrinum til eftirtektar.

Sostatt er greitt, at ognarskapurin til Posta verður verandi hjá landinum.

Løgtingið samtykti í fjør vetur at geva landsstýrinum heimild at ein-skilja Posta, og partapeningurin varð lýstur alment til sølu.

Starvsmannafelagið hevur ávarað um, at starvsfólkarættindini kunnu fara at versna, um Posta verður selt. Felagið hevur heitt á myndugleikarnar um at virka fyri, at vunnin rættindi á starvsfólkaøkinum ikki fara fyri skeytið.

ÁLITISFÓLKADAGAR: Tvær ferðir um árið hittast álitisfólkini í felagnum til ein felags evnisdag. Í fjør vóru fundirnir í juni og november.

Kjarnumál, samstarv og samráðingar á breddanum

Álitisfólkadagarnir eru fastur táttur á skránni hjá Starvsmannafelagnum. Umframt grundskeiðini fyri nýggj álitisfólk, sum eru annaðhvørt ár, verður skipað fyri tveimum álitisfólkadøgum um árið, har øll álitisfólkini í felagnum eru innboðin.

Á álitisfólkadegnum verða ymisk evni viðgjørd. Har eru fakligar framløgur, bólkáarbeiði og kjak um aktuall arbeiðsmarknaðar- og fakfelagsmál.

Fundurin í juni

Fyrri álitisfólkadagurin var mikudagin 12. juni. Av tí at Smæran var leigað út til annað endamál, varð dagurin hildin í Kongshøll á Vestaru Bryggju í Havn.

Formaðurin kunnaði um virkseimið í felagnum og greiddi síðani frá fyrrireikingunum til sáttmálasamráðingarnar á almenna arbeiðsmarknaðinum, sum skuldu vera seinni á árinum. Sáttmálakrøv vórðu umrødd, og kjak var um ymsar spurningar.

Álitisfólkafundur í Smæruni
27. november í fjør.

Kári Petersen, búskaparfrøðingur, greiddi frá figgjarstöðuni í landinum og frá útlitunum. Eisini lýsti hann, hvør í samfelagnum serliga hevur fingið ágóða av búskaparvøkstrinum.

Dánjal Højgaard, lögfrøðingur í Starvsmannafelagnum, greiddi frá rættinum hjá álitisfólkum at verða tikin við upp á ráð, tá ið avgerðir verða tiknar á arbeiðsplássinum. Líka frá tí, at fólk verða sett í starv, tá ið broytingar henda á arbeiðsplássinum, og til fólk verða søgd úr starvi.

Til endans greiddi Regin Berg, stjórnálafrøðingur, frá arbeiðinum við kjarnumálum hjá Starvsmannafelagnum í valárinum 2019. Regin samskipaði verkætlanina, sum hevði til endamáls at varpa ljós á løntakarmál, sum Starvsmannafelagið hevur ynskt at seta á dagsskránna, og at fáa politisku flokkarnar at taka upp.

Álitisfólkafundur í Kongshøll
12. juni í fjør.

Várfundurinn fyrir álitisfólk var hildin í Kongshöll.

Fundurinn í november

Seinni álitisfólkadagurinn var í Smæruni 27. november. Sáttmálasamráðingarnar á almenna arbeidsmarknaðinum voru byrjaðar um hetta mundið, og tí var allur fyrriparturinn settur av til hetta evnið. Álitisfólkinni vorðu kunnað um gongdina í samráðingunum, krøv vorðu umrødd, og kjakast varð um møguleikar.

Eftir døgurða hevði Bergtóra Høgnadóttir, HR-leiðari á SEV, fyrilestur um, hvussu starvsfólk kunnu taka lut í arbeiðinum, tá ið broytingar henda á arbeiðsplássinum.

Við tað at samráðingarnar á almenna arbeidsmarknaðinum voru byrjaðar var seinasta evnið á álitisfólkadøgunum í november ein lýsing av lögfrøðiligum møguleikum og avbjóðingum, um tað ikki skuldi borið á mál við samráðingunum. Sigmund Poulsen, advokatur, helt fyrilestur undir yvirskriftini Sáttmálaslit, seming og stríðsstig.

Tey fáa sær ein bita í Starvsmannafelagnum á álitisfólkadegnum í november. Álitisfólkadagurinn er eitt gott høvi at hitta onnur álitisfólk.

Sigmund Poulsen, advokatur, greiðir frá, hvør stóðan er, tá ið partarnir á arbeidsmarknaðinum ikki kunnu semjast, og arbeiðssteðgur verður lýstur.

Kári Petersen, búskaparfrøðingur, lýsir fíggarstøðuna og útlitini.

Formaðurinn í Starvsmannafelagnum greiðir frá gongdini í sáttmálasamráðingunum.

TJALDURS-MÁLID Í GERÐARRÆTTINUM

Manningin hevði rætt til yvirtíðarløn fyri 18 av teimum 30 tímum, sum fóru út um vaktarskiftið og inn í frívaktina, tá ið Tjaldrið var og hjálpti til við at slökkja eldin á Varðanum Pelagic á Tvøroyri í juli 2017.

Starvsmannafelagið stívdi Fíggjarmálaráðnum fyri Gerðarrættin við kravi um, at menninir skuldu fáa yvirtíð/serliga samsýning fyri allar 30 tímar, sum fóru inn í avspákingartíðina (frívaktina) hjá monnum hendan vanlukkudagin. Fíggjarmálaráðið og Vørn høvdu bjóðað samsýning fyri 15 tímar, t.v.s. helvtina av arbeiðstíðini, ið fór út um vaktarskiftið.

Gerðarrætturin staðfesti, at sáttmálin hjá Starvsmannafelagnum hevur onga áseting um sokallað vaktarbrot – sum sáttmálarnir hjá yvirmonnum hava – tá ið vaktarskip vera seinkað orsakað av bjarging/sleipi, og arbeiðið heldur fram inn í avspákingartíðina hjá monnum. Tað er ein skipan, har serlig samsýning/úrtíðargjald verður latið fyri meirarbeiði, tá ið menninir í slíkum føri arbeiða meira enn 12 tímar um samdøgrið. Hetta kallast vaktarbrot, grundað á, at arbeiðstíðin umboð vanlig er skipað sum 12-12, t.v.s. hvíld í 12 tímar og arbeiði í 12 tímar. Verður arbeiðt meira, gevur tað serliga samsýning.

Við tað at sáttmálin hjá Starvsmannafelagnum onga áseting hevur um vaktarbrot, kundu menninir ikki fáa fyri meira enn 12 tímar pr. samdøgur, metti rætturin. Sostatt fingur teir 12 fyri tað fyrsta samdøgrið og 6 fyri teir seks tímar, sum bjargingin strekti seg inn í tað næsta samdøgrið.

Sáttmálin hjá Starvsmannafelagnum skal sjálvandi ikki vera verri enn tann hjá manningarfeløgnum. Tískil hevur eitt av sáttmálakrøvunum nú í vetur verið, at manningarnar, ið ganga eftir sáttmálanum hjá Starvsmannafelagnum, eisini fáa skipanina við yvirtíð fyri vaktarbrot, so at manningarnar verða javnsettar, tá ið tær bróta vakt, t.d. í sambandi við bjarging.

Í semjuni frá 30. januar er komin ein áseting um vaktarbrot, sum svarar til ásetingarnar í sáttmálanum hjá manningarfeløgnum.

FELAGSTÍÐINDI

Limirnir í Starvsmannafelagnum hava sínar tryggingar í P/F Tryggingarfelagnum LÍV, sum Starvsmannafelagið er partaeigari í. Bæði eftirlønartryggingarnar og tryggingarnar við deyða og hættisligar sjúkur. Niðanfryi hevur P/F Tryggingarfelagið LÍV drigið saman um 2019.

Tryggingarfelagið LÍV í 2019

2019 varð eitt hendingaríkt ár fyri Tryggingarfelagið LÍV. Inngjöldini til eftirlønir og tryggingar vaks meira enn 10% í mun til 2018. Økta inngjaldið gav móguleika fyri at lækka umsitingarkostnaðin fyri samlagstryggingar 3. árið á rað. Felagið hevur í 2019 økt um íløgurnar í føroyska samfelagið og hevur eisini lagt seg eftir at gera íløgur í grøna og varandi orku.

Íløgur

Avkastið av eftirlønarsamansparingini er týðandi partur av einari eftirlønarskipan. Fyri at fáa so gott og støðugt avkast av samansparingini miðar felagið eftir at hava eina so góða spjaðing av íløgnum sum gjørligt. Hetta verður gjørt fyri at verja seg fyri móguligum niðurgongdum á figgjarmarknaðinum.

Í talvuni niðanfryi sæst avkastið frá 2012 til 2019 fyri ymisku íløgubólkarnar hjá kundum við marknaðarrentu.

Sum tað sæst, fingur kundar tilskrivad millum 2,67 og 6,87% í avkastið í 2019. Ítøkiliga avkastið er tenget at, hvørjum íløgubólki kundans uppsparing liggur í. MR há-íløgubólkurin inniheldur uppsparingina hjá teimum, sum hava meira enn 10 ár til eftirlønaráldur (57 ár ella yngri). MR lág-bólkurin inniheldur uppsparingina hjá teimum, sum hava nátt eftirlønaráldur (67 ár). Teir

kundar, sum hava ein aldur millum 57 og 67 ár, fáa eitt vektad avkast av MR há og MR lág.

Í 2019 vóru tað serliga partabróvini og virkislánsbrøv, sum hálaðu avkastið uppeftir. Tað vóru eisini tey, sum í 2018 vóra atvoldin til eitt negativt avkast í 2018. Gongdin vísir týðningin av at hava eina góða spjaðing á íløgusamansetingini.

2019 varð merkt av, at renturnar hildu fram at lækka. Lága rentan hevur smittað av á peningastovnar, sum alt fleiri eru farnir at taka negativa rentu av innláni. Í sambandi við eina móguliga negativa rentu av eftirlønarpúpsparing mæla vit fólk til at eftirkanna hesi viðurskifti. Um viðskiftafólkini hjá LÍV hava eftirlønarpúpsparing hjá øðrum veitarum, ber til at samla hesar uppsparingar hjá LÍV. LÍV tekur onki umsitingargjald fyri hesar eftirlønirnar, um kundin hevur eina aktiva eftirlønarpúpsparing hjá LÍV. Tit eru altíð vælkomn at seta tykkum í samband við LÍV, um tit hava spurningar hesum viðvíkjandi.

Felagið hevur seinnu árinu gjørt alt fleiri íløgur í Føroyum. Hetta verður gjørt, tí at væntaða avkastið stendur mát við váðan, og tí at LÍV vil hava, at størri partur av eftirlønarsaman-

sparingini skal menna og stuðla upp undir føroyska búskapin.

Samtakið hevur eisini veitt bústaðarlán til Bústaðir, soleiðis at Bústaðir fær høvi at víðka um bústaðarmóguleikarnar í Føroyum.

Seinastu árinu hevur LÍV samtakið gjørt íløgur í fleiri verkætlanir á grøna økinum. Nevnast kunnu hesi økir:

Vindmylluverkætlan saman við MAGN í Flatnahaga

Íløga í felagið Greenstream, sum mennir tøkni til at minka um oljunýtsluna hjá serliga flutningsskipum

Íløgur í varandi orkuverkætlanir saman við fleiri norðurlendskum og altjóða eftirlønarføløgum. Talan er um íløgur í vind – og sólorku

Til ber at síggja allar íløgurnar, felagið hevur gjørt, á heimasíðu felagsins. Yvirlitið verður dagført árligt.

AVSLÁTTARAVTALUR

Fyri at lætta um hjá limum okkara í tí dagliga, hava vit valt at gera avsláttaravtalu við fyrítøkur, soleiðis at limirnir kunnu keypa ávísar vørur við avslátttri.

Í 2019 fingur vit eina nýggja avtalu. Hon var við Hotel Bakkan í Vági. Tey lata 19% av mati og gisting.

Her er eitt yvirlit yvir tær 29 fyrítøkurnar, ið vit hava gjørt avsláttaravtalu við:

UPPLIVINGAR:

- Dansk Folkeferie
- 62°N
- Unicar
- Faroe Travel
- Hotel Hafnia
- Rib 62
- Tjóðpallur Føroya
- Hotel Bakkin

VÆLVERA:

- Bailine
- Fótarøkt
- Vælvera Fitness
- Aurora Hár

KLÆDNAHANDLAR: AMBØÐ, DEKK VM.:

- Klædnahandilin Brá
- Gunnva
- Hennara
- Hjá Kíssa
- Insito
- Sorella
- Staðið Áarvegur
- Ansni
- Bygma Balslev
- Bilasølan
- Dekksentrið
- Tórsh. Maskinhandil
- Valdemar Lützen amb.
- Reyni Service
- Bilrøkt

KT-ÚTGERÐ:

- Itec
- Teldutænastan

Vil tú síggja, hvussu stóran avsláttur fyrítøkurnar lata, ber til at fara inn á heimasíðu felagsins:

www.starvsmannafelag.fo

Hygg undir limir og limatilboð.

Fyri at fáa avsláttur er neyðugt at vísa limakortið, ið tit hava fingið sendandi.

Limakortið sær soleiðis út:

Hevur tú ikki fingið limakortið, ber til at skriva til felagið og biðja um at fáa limakort: starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

Bíligari samlagstryggingar

Sum ein fylgja av hækkandi tryggingarinnngjaldum og stødugum rakstrarkostnaði hevur nevndin í LÍV lækkað umsitingarkostnaðin fyri eftirlønarskipanir við bonusi – herundir samlagstryggingarnar hjá eftirlønargrunninum hjá Starvsmannafelagnum. Fyri 2019 er umsitingargjaldið lækkað frá 5% av bruttoinngjaldinum til 4%. Hetta er 3. árið á rað, at nevndin í LÍV hevur valt at lækka umsitingarkostnaðin, soleiðis at jaliga gongdin kemur viðskiftafólkunum hjá LÍV til góðar við góðum og kappingarførum tryggingum.

Fyri 2020 hevur felagið økt um dekningarnar fyri ávísar hættisligar sjúkur. Dagfórda yvirlitið, sum fær virknað frá 1. januar 2020, sæst á heimasíðuni hjá LÍV.

Í 2019 hevur LÍV samtakið fingið

eftirlønar- og samlagstryggingaravtalu við fleiri feløg og virkir. Tilgongdin av nýggjum kundum er eitt gott grundarlag fyri einum styrktum og samhaldsføstum felagsskapi, sum ætlandi kemur kundum okkara til góðar við góðum og kappingarførum treytum. Felagið fegnast um tilgongdina og takkar viðskiftafólkum fyri tað álit, sum er víst felagnum.

Í 2020 arbeiðir felagið við at menna eina nýggja kjarnuskipan, sum ætlandi fer at geva fleiri og betri móguleikar at økja um tænaustøðið og at betra um samskiptismóguleikarnar við kundar og samstarvspartar. Ein partur av hesari verkætlan er at menna verandi kundaportal, soleiðis at viðskiftafólkini fáa enn betri innlit í síni eftirlønar- og tryggingarviðurskipti.

Mynd: Tróndur Dalsgarð

Starvsmannafelagið við talgildari limahandbók

BETRI RÁÐGEVING: Sum fyrsta fakfelag í landinum kom Starvsmannafelagið fyrri jól við eini vegleiðing til sínar limir um rættindi og skyldur á arbeiðsplássinum. Limahandbókin er talgild og finst á heimasíðu felagsins. Hon verður útbýgd so hvørt, og felagið vónar, at vegleiðingin fer at styrkja samlaðu ráðgevingina hjá felagnum.

Hvat skalt eg upplýsa í eini starvs-samrøðu? Hvør er støðan í sambandi við barsil og sjúku? Hvat er royndar-tíð? 120 daga reglan? Tíðaravmarkað starv? Ávaring?

Limirnir í Starvsmannafelagnum hava hópin av spurningum um síni rættindi og skyldur á arbeiðsplássinum, og dag og dagliga venda fólk sær til skrivstovuna at fáa ráðgeving um leyst og fast; alt frá lön, yvirtíð, broytingum á arbeiðsplássinum og mangt annað.

Upplýsing á einum stað

Trupulleikin er, at vit í Føroyum hava lítið skrivligt upplýsandi tilfar at vísa limunum á. Fíggjarmálaráðið hevur vegleiðingar um serstøk viðurskifti, Føroya Arbeidsgevarafelag hevur eina vegleiðing um starvsfólkaviðurskifti, ið teirra limir hava atgongd til. Og summi

størri arbeiðspláss sum Landssjúkra-húsið, Almannaverkið og summar kommunur hava vegleiðingar til síni starvsfólk. Men einki ávíst stað hevur verið, har limirnir í Starvsmannafelagnum hava kunnað leita sær upplýsingar um síni starvsfólkaviðurskifti.

Tað er hetta, sum nú verður broytt við nýggju vegleiðingini hjá Starvsmannafelagnum um starvsfólkaviðurskifti. Nú hevur felagið fingið savnað viðkomandi skrivligar upplýsingar á einum stað, sum limirnir sjálvir kunnu leita fram, tá ið teir hava tørv á tí.

Útbýgd stigvíst

Starvsmannafelagið hevur fyrr givið út limahandbók. Tað er eini 15 ár síðani, og tá var bókin í pappírformi.

Nýggja limahandbókin er talgild og liggur á heimasíðuni hjá felagnum www.starvsmannafelag.fo.

Vegleiðingin verður útbýgd stigvíst, og er tað fyrsti parturin, sum nú verður givin út. Byrjað verður við teimum mest eftirspurdu evnunum, og handbókin verður dagförd so hvørt og verður størri og fjølbroyttari við tíðini.

Vegleiðingin um starvsfólkaviðurskifti kemur ikki í staðin fyrri persónligu ráðgevingina frá felagnum. Limirnir fara framhaldandi at hava tørv á at seta seg í samband við felagið fyrri at fáa hjálp, men ætlanin er, at handbókin skal vera eitt ískoyti til ráðgevingina, har limirnir sjálvir kunnu seta seg nærri inn í viðurskiftini.

Á tann hátt fer limahandbókin at styrkja samlaðu limaráðgevingina. Hetta er ein ætlan, sum hevur verið í umbúna í nøkur ár. Felagið fegnast um, at ætlanin loksins er blivin til veruleika, og vónar, at handbókin verður limunum til holla vegleiðing.

Soleiðis brúkar tú vegleiðingina

BRÚKARAVEGLEIÐING: Sum orðið sigur, er limahandbókin fyrri limirnar í Starvsmannafelagnum. Les um, hvussu tú sum limur skjótt og lætt kemur í gongd við at nýta handbókina

1. Logga inn á heimasíðuni

Limahandbókin er fyrri limirnar hjá Starvsmannafelagnum og er ein undirsíða á heimasíðuni hjá felagnum. Limirnir í felagnum (verandi limir) hava fingið sendandi brúkaranavn og loyniorð. Nýggir limir fáa brúkaranavn og loyniorð sendandi í kunningarbrævinum, sum allir nýggir limir fáa sendandi.

Hevur tú sum limur í Starvsmannafelagnum ikki fingið brúkaranavn og loyniorð, verður tú biðin um at venda tær til felagið fyrri at fáa atgongd. Tað ber eisini til at venda sær til felagið fyrri at fáa broytt loyniorðið.

Far inn á heimasíðuna www.starvsmannafelag.fo og logga teg inn á teigin „Limahandbók“.

2. Tveir vegir til upplýsingarnar

Komin á forsíðuni í Limahandbókini eru tað tveir vegir at finna upplýsingarnar, tú leitar eftir.

Um tú hevur eitt leitiorð, kanst tú royna teg á leitiskipanini (1) høgrumegin. Hin møguleikin er at leita gjøgnum innihaldsyvirlitið (2). Júst sum í eini bók kanst tú her leita teg fram til tær røttu upplýsingarnar. Alt eftir um tað hevur samband við starvssetanina, viðurskifti, sum eru meðan tú ert í starvi, ella um tað hevur okkurt at gera við, at tú skalt úr starvi.

Tú klikkir teg so at siga niður gjøgnum skipanina – til rætta svarið.

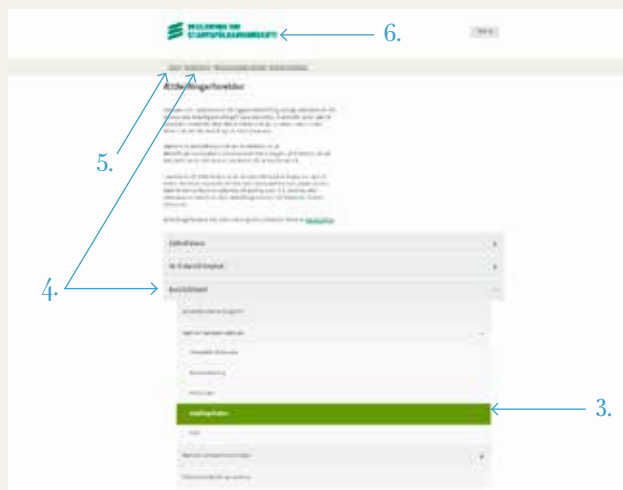

3. Navigera í skipanini

Teir trýggir høvuðspartarnir eru skipaðir í kapitlar, sum so aftur hava undirkepitlar. Á tann hátt kanst tú sjálv/-ur leita tað fram, sum tú sóknast eftir – við at klikkja teg niður í gjøgnum skipanina.

Dømi: Tú hevur ættleitt barn og vilt nú vita, hvørji rættindi tú hevur til barsilsløn eftir sáttmálanum. Tú byrjar á forsíðuni og fert inn í partin *Tá ið tú ert í starvi* og trýstir síðani á kapitlun *Barsilsfarloyvi*. Haðani kanst tú klikkja teg á *Rættindi eftir sáttmálanum*, har tú so finnur ein part um ættleiðingarforeldur.

Innihaldsyvirlitið vísir, hvar tú í lötuni ert stódd/staddur í limahandbókini, grøni teigurin (3). Vilt tú flyta teg upp aftur til høvuðskapittulun um *Barsilsfarloyvi*, trýstir tú á annan av hesum teigunum omanfyri (4). Vilt tú enn longur upp, til høvuðspartin *Í starvi*, trýstir tú á teigin omanfyri (5). Vilt tú aftur til forsíðuna, trýstir tú á grøna búmerkið *Vegleiðing um starvsfólka viðurskifti* (6).

LEIGA SMÆRUNA

Nýggja framkomna høllin í Smæruni kann hýsa bæði skeiðum, fyrilestrum og smærri konsertum. Dentur er lagdur á byggilist, tækni og ljóðgóðsku. Tveir tulkaklivar eru í høllini og headset til øll sitipláss.

Høllin í Smæruni er væl egnað til tað skeiðs- og fundarvirksemi, vit hava fyri limum felagsins. Skeiðshaldarar hava nevnt, at tað er eitt gott høli at halda fyrilestur í. Tøknin og ljóðviðurskiptini í høllini eru framúr góð.

BIRITA JACOBSEN
UMSITINGARLEIDARI, FØROYA PEDAGOGFELAG

„Høllin í Smæruni er ein fantastiska góður karmur um framløgur, tiltøk og líknandi. Veggirnir úr træverki eru estetiskt væleydnaðir, og geva eina kenslu av nærveru og fordjúpan.“

THOMAS LYNGE MADSEN
HK, DK

„Tulkaklivarnir eru sera rúmligir. Tú hevur gott útsýni yvir høllina, soleiðis at tað verður lættari at hugsavna seg, tá ið tú tulkar. Alt tað tekniska er up to date.“

JÓHANN HLÍÐAR HARDARSON
TULKUR, ÍS

”

Tað vakrasta og mest tjekkaða undirvísingarrhølið, ikki bert í Føroyum, men tað vakrasta, eg havi undirvíst í yvirhøvur.“

THOMAS MILSTED
FYRILESTRARHALDARI OG SERFRØÐINGUR Í STRONGD, DK

SMÆRAN

STARVSMANNAFELAG@STARVSMANNAFELAG.FO
TLF. 614 868

Álitisfólkini í Starvsmannafelagnum fyrireika tey seks kjarnumálini á álitisfólkafundi í mai 2018

Kjarnumál og løgtingsval

Starvsmannafelagið valdi sær 6 kjarnumál upp undir løgtingsvalið 2019. Hóast málini ikki síggjast aftur í samgonguskjalinum, fer Starvsmannafelagið áhaldandi at royna at fáa politisku skipanina at taka undir við málunum.

Eins og til løgtingsvalið 2015 valdi Starvsmannafelagið sær nøkur kjarnumál, sum felagið varpaði ljós á og royndi at fáa politiska undirtøku fyri í valárinum 2019.

Í 2015 vóru 12 kjarnumál. Í fjør vóru tey seks. Tað var nevndin, ið saman við baklandinum í felagnum, álitisfólkunum, ið valdi málini. Hetta vóru mál, sum hava týðning fyri korini hjá limunum. Mál, sum ikki hoyra til sáttmálasamráðingarnar, men eru treytað av undirtøku í politisku skipanini.

Politikarar kjakast um kjarnumálini á almennum pallborðsfundi, sum Starvsmannafelagið skipaði fyri í valstríðnum.

Kjarnumálini í 2019 vóru:

- stytta arbeiðsvikuna við lóg niður í 37 tímar
- fáa greiðari mörk millum arbeiðstíð og frítíð
- skipa viðurskiftini betur fyri fólk, sum arbeiða niðurstetta tíð
- skipa viðurskiftini betur fyri starvsfólk í tíðaravmarkaðum störvum
- fáa politisku skipanina at raðfesta førleikamenning og vaksnamannaútbúgving fremri og at játta peningin, ið krevst til hetta endamál
- fáa politisku skipanina at raðfesta og játta pening at útvega og almanna-kunngerá dagfórdar upplýsingar og greiningar um arbeiðsmarknað og løntakararok.

Við almennum kjakfundi og blaðútgávu varpaðu vit ljós á tey seks kjarnumálini, og politisku flokkarnir tóku støðu til málini í valstríðnum.

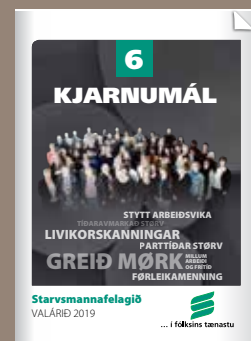
Verkætlanin vísir, at flestu flokkarnir – teir, sumuntu okkum eitt svar – vóru ikki so ósamdir við okkum. Hóast onkur mál, sum t.d. 37 tíma arbeiðsvikan, blivu partur av valstríðnum, so eydnaðist tað ikki at fáa nakað av kjarnumálunum við í samgonguskjalið. Tað gjørdi tað í 2015.

Tað er stórt spell, tí har eru so nógv góð og viðkomandi mál. Alt mál, sum ikki á nakran hátt skuldu havt nakran politiskan lit, og tí kundi ein borgarlig samgonga fult so væl sum ein vinstralla miðpolitisk samgonga arbeitt við málunum.

Munurin millum verkætlanina í fjør og til næstseinasta val var, at í 2015 vóru vit nærum einsamøll. Í fjør var hópurav felagsskapum, ið bjóðaði seg fram. Kappingin um at fáa politikararnar á tal var gróthørð.

Kjarnumálini verða tó standandi. Hetta er nakað, sum felagið áhaldandi fer at arbeiða við og at royna at fáa undirtøku fyri. Hetta eru alt týðandi arbeiðsmarknaðarmál, sum hava stóran týðning fyri føroyska løntakaran, serstakliga limirnar hjá Starvsmannafelagnum.

Tí verða hetta mál, sum vit eisini í framtíðini fara at viðgera og lýsa og áhaldandi fara at royna at fáa undirtøku fyri í politisku skipanini.

Forsíðan á serblaðnum um kjarnumálini hjá Starvsmannafelagnum, sum varð sendi út í hvørt hús í landinum í valárinum 2019

Verulig ávirkan ella spæl fyrí gallainum? Sóni Selfoss, formaður hefur framlögu á norðurlensku fakfelagsráðstevnu hjá Nordisk Tjenestemenns Organisation í Helsingborg í august, um avbjóðingar við samstarvsskylduni millum leiðslu og starvsfólk á færoyska arbeiðsmarknaðinum. Trupulleikar, sum heldur ikki eru ókendir í hinum londunum.

Rætturin til meðávirkan

Starvsmannafelagið hefur áhaldandi fokus á rættindunum hjá starvsfólkum at verða tikin við upp á ráð, tá ið avgerðir verða tiknar á arbeiðsplássunum. Tað var 2019 eisini merkt av

At broytingar henda á arbeiðsplássum er nakað, sum vit ikki sleppa undan. Samfelagið broytist støðugt, tøknilin broytist, og hetta ávirkar háttin at loysa uppgávurnar.

Broytingar kunnu skapa óvissu og ávirka trivnaðin á einum arbeiðsplássi. Kanningar og gransking í grannalondunum hava víst, at fyrirteytin fyrri, at broytingar hava jaliga ávirkan og ikki skapa mistrivnað, er, at leiðslan er tilvitað um, at trivnaður skal hugsast inn í broytingar, og at starvsfólkið verður kunnað og tikið við frá byrjan í tilgongdini.

Hetta eru Fíggjarmálaráðið og Starvsmannafelagið samd um, og vit hava ásetingar í okkara sáttmálum um álitisfólkaskipan og samstarvsnevndir, sum skulu tryggja, at starvsfólkini veruliga verða tikin við.

Síðani kanningar hjá Starvsmannafelagnum fyrri nøkrum árum síðani avdúkaðu, at tað lekur millum teori og praksis viðvíkjandi meðávirkan á arbeiðsplássinum, hefur hetta verið eitt afturvendandi fokusøki hjá felagnum. Sum lýst aðrastaðni í blaðnum merkist hetta eisini í undanfarna ári við kjaki og fyrilestrum, har evnið varð viðgjørt

úr ymiskum sjónarhornum. Bæði heima og uttanlands.

Balladan á Umhvørvisstovuni

At samstarvsskyldan er eitt mál, sum skal takast í størsta álvara, gekk eisini sjón fyrri søgn seinasta summer.

28. juni fór stjórin á Umhvørvisstovuni, Petur Nielsen, til hús við eini fráfaringsavtalu. Hetta hendi bert fáar dagar eftir, at Sirið Stenberg, landsstýriskvinna, hevði givið stjóranum boð um at stødga eini bygnaðarbroyting, hann hevði sett í verk á stovninum stutt frammanundan.

Stríðið snúði seg um tvær deildir, sum leiðslan vildi leggja saman. Á tveimum álitisfundum, 21. og 23. mai, vóru álitisfólkini kunnað um ætlanina, sum annars var púra nýggj fyrri teimum. Hóast álitisfólkini høvdu nógvar spurningar og viðmerkingar, so varð avgerðin kortini skundað ígjøgnum eftir fáum døgum og varð tikin yvir høvdið á starvsfólkunum.

Starvsmannafelagið og onnur fakfeløg á almenna arbeiðsmarknaðinum mótmæltu hvassliga framferðini, sum vit mettu vera eina reina proformahoyring og beinleiðis í stríð við sáttmálar og almenna starvsfólkapolitikkin. Og at enda mátti landsstýriskvinnan, ið varðaði av Umhvørvisstovuni, leggja seg út í málið. Stjórin fekk boð um at bakka bygnaðarbroytingina aftur og at eftirmeta støðuna. Endin var, at stjórin fór frá.

Tað var harmiligt, at stjórin mátti

frá, og tað hevði heldur ikki hent, um samstarvsskyldan hevði virkað, sum hon skuldi. Hinvegin skerst ikki burtur, at tað var ein prinsipiellur sigur fyrri Starvsmannafelagið og fakfeløgini annars, at staðfest varð, at tað ikki ber til at leyva álitisfólkini um, tá ið bygnaðarbroytingar verða gjørdar á almennum stovnum. Eisini heldur felagið, at hetta er eitt greitt signal til allar stovnsleiðarar um, at sáttmálaásetingar og almennur starvsfólkapolitikkur eru ikki til pynt. Samstarvsskyldan skal takast í ramasta álvara, annars kann tað fáa avleiðingar fyrri leiðsluna.

Áhaldandi fokus og felags tøk

Samstarvið á arbeiðsplássinum – rætturin til hoyring og meðávirkan – er ein hornasteinur í kollektivu avtaluskipanini, sum vit sum fakfeløg alla tíðina mugu verja og menna.

Virkar samstarvið ikki, standa vit eftir við púra ótalmaðum leiðslurætti, soleiðis sum vit kendu hann, áðrenn kollektiva avtaluskipanin var til.

Tí fer Starvsmannafelagið eisini frameftir at varpa ljós á týdningin av samstarvinum og fer at halda eyga við, at sáttmálaásetingarnar um samstarv og ávirkan eisini virka í tí veruliga lívinum.

Hetta fer eisini at verða gjørt saman við Fakfelagssamstarvinum, sum eru fakfeløgini á almenna arbeiðsmarknaðinum, sum Starvsmannafelagið samstarvar við.

Politikarar kjakast um pensjón á almennum pallborðsfundi í Smæruni í fjør.

Samhaldsfasti fær frið

Fakfeløgini mótmæltu, og samgongan slepti ætlanini um at draga Samhaldsfasta upp í pensjónsnýskipanina

Beint eftir valið í heyst boðaði borgarliga 14. september-samgongan frá, at nýggja samgongan alt fyri eitt fór í holtur við at broyta pensjónsskipanina. Í staðin fyri trý útgjöld – grundarupp-hædd, viðbót og AMEG (Samhaldsfasti) – skuldu vit nú hava eina nýggja skipan. Samhaldsfasti skuldi takast av, og allar triggjar útgjaldingarnar skuldu leggjast í ein Aldursgrunn, sum skuldi hava tvey útgjöld, har annað gjaldið skuldi vera skattafrítt og hitt skattskyldugt.

Fakfelagssamstarvið og Samtak gjørdur skjótt av og mótmæltu hesi ætlan. Vit gjørdur vart við, at

Samhaldsfasti er ein samhaldsføst skipan, sum arbeiðsmarknaðurin eigur. Hetta er ein grunnur, sum allir løntakarar fáa úr á samhaldsføstum

grundarlagi. Hvussu nógv ella hvussu lítið ein hevur galdið inn í grunnin, so fáa øll tað sama.

Okkara støða er, at av tí at hetta er ein skipan, ið lønmóttakarinn og arbeiðsgevarin gjalda 100% til, ja so eigur júst arbeiðsmarknaðurin grunnin og ikki politiska skipanin. Og tí kravdu vit, at samgongan helt fingrarnar vekk.

Um somu tíð, sum vit mótmæltu, mótmæltu pensjónistafeløgini kringlandið og Landsfelag Pensjónista. Tá ið samanum kom, mundu vit vera um 30 fakfeløg, sum stóðu saman um at mótmæla politisku ætlanini.

Fakfeløgini vildu hava fund við nýggju samgonguna, og hetta varð okkum eftirlíkað. Georg Hansen, formaður í Føroya Arbeiðarafelag, Sonja Jógvansdóttir, samskipari í Samtaki, Óluva í Gong, forkvinna í Felagnum Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, og eg sjálvur sum formaður í Starvsmannafelagnum umbøðaðu fakfeløgini. Fyri samgonguna vóru

landsstýrismaðurin í figgjarmálum, Jørgen Niclasen, og landsstýriskvinnan í pensjónsmálum, Elsebeth Mercedis Gunleygsdóttir.

Á fundinum greiddu vit frá støðuni hjá fakfeløgnum. Vit kundu onga trygd fáa fyri, at Samhaldsfasti ikki skuldi nertast. Tó fingur vit lyfti um, at áðrenn endaliga lógaruppskotið varð lagt fyri lögtingið, skuldu feløgini fáa tað til hoyringar ella kunningar.

Sama dag, sum uppskotið skuldi leggjast fyri tingið, fingur vit fundarboð frá Jørgeni Niclasen, sum hevði góð boð: „Tit hava vunnið. Vit fara í tingið í dag kl. 13 við uppskoti um eina broytta pensjónsskipan, men vit nerta ikki Samhaldsfasta.“

Hetta var søtur musikkur í okkara oyrum. Vit hava sjálvandi einki ímóti, at okkara pensjónistar fáa meira at liva av, men tað má gerast uttan at taka av einki skipan, sum virkar til fulnar, og sum tey einki eiga í.

Verkætlanin „Betri lønarhagtøl”

Tað er at fegnast um, at politiska skipanin, arbeiðsgevarar og fakfeløg standa saman í trípartasamstarvinum um verkætlanina at skipa betri lønarhagtøl í Føroyum.

Verkætlanin hevði verið ávegis í nøkur ár, men var ikki komin longur enn tað sama, og tí vildi undanfarna samgonga koma heilt á mál.

Partarnir á bæði almennu og privatari arbeiðsgevara- og løntakarsíðuni hava í fleiri ár vist á tørvin á nærri greinaðum lønarhagtølum, og tíbetur vildu fleiri feløg, saman við Føroya Arbeiðsgevarafelag, stuðla verkætlanini við at fígga uppstartin og tað fyrsta árið, hon var í gongd.

Endamálið við verkætlanini er at greina lønarhagtøl og størri vitan um føroyska arbeiðsmarknaðin:

1. Hvussu nógv tímar arbeiða føroyskir løntakarar?
2. Hvat er kostnaðurin av einum arbeiðstíma?
3. Hvat kostar yvirtíðin og eyka ískoyti?

Hetta varð alt býtt í vinnugrein, kyn, bústað, aldur, ríkisborgaraskap og almenna og privata geiran.

At seta eina so stóra verkætlan í gongd krevur fígging.

Fíggingarmálaráðið setti í fíggingarlógaruppskotinum fyri 2018 av 1 millión krónur til verkætlanina, og Føroya Arbeiðsgevarafelag hevði játtað 200 túsund kr., og heitt varð sum sagt á fakfeløgini um at vera við til at stuðla.

Mett varð, at kostnaðurin fyri at fáa gongd á verkætlanina fyrsta árið fór at verða uml. 1,5 milliónir krónur. Sum skilst, so stuðla fakfeløgini við á leið somu upphædd, sum arbeiðsgevarafelagið stuðlar við.

Árligi kostnaðurin fyri skipanina verður mettur at verða á leið 500 túsund kr., sum frameftir verður fíggað av fíggingarlógtungslógini.

Hagtalsframleiðslan er raðfest á Hagstovu Føroya eftir felags ynski frá fakfeløgum, arbeiðsgevarafeløgum, granskingarmyndugleikum og politiska myndugleikanum.

Tey fakfeløg, ið hava staðið saman um og stuðlað verkætlanini, eru: Heilsurøktarafelagið, Starvsmannafelagið, Føroya Lærarafelag, Heilsuhjálparafelag Føroya, BLF, Havnar Arbeiðskvinnufelag, Føroya Tekniska Lærarafelag, Fysioterapeutfelagið, Ergoterapeutfelagið, Landsfelag Handverkaranna, Maskinmeistarafelagið og YTF.

Arbeidsbólkur og fylgibólkur, mannað við umboðum fyri stuðlarnar, politisku skipanina og serfrøðina, hava verið skipaðir í sambandi við verkætlanina, har Kári Holm Johannesen á Hagstovu Føroya hevur verið verkætlanarleiðari.

HUGNAKVØLD

Árliga hugnakvøldið fyri limirnar í Starvsmannafelagnum var í hølum felagsins fríggjakvøldið 8. november.

Tað var fult teknað. 115 limir møttu, og borðreitt varð við góðari buffét frá Oddvør Skarðhamar.

Sum siður er, tók Niels á Reynatúgvu sær hegnisliga av bæði guitarspæli til felagssangin og spurnakapping. Hesa ferð vann borðið við m.a. starvsfólkum úr Sjóvinnustýrinum, av Landssjúkrahúsinum, Suðuroyar Sjúkrahúsi og Almannaverkinum. Tey finga hvør sína gávu og eitt steyp til ognar.

Í steðginum, sum var í spurnakappingini, sang dugnaliga sangarinnan Jóhanna Norðberg Niclasen nakrar sangir.

NTR (NORDISK TJENESTEMANNSRÁÐ)

Starvsmannafelagið er limur í tveimum norðurlandskum samstarvsfelagsskapum. Annar teirra er Nordisk Tjenestemannsråd, NTR. Hetta er samstarv millum fakfeløg í Norðurlondum, ið skipa starvsfólk, ið starvast hjá kommunum.

Forfólkini og skrivarar í norðurlandsku fakfeløgnum møtast nakrar ferðir um árið, har evni verða viðgjørð, ið hava felags áhuga. Feløgini gera nógv av at deila vitan og royndir.

Annað hvørt ár skipar NTR fyri norðurlandskari ráðstevnu. Í ár verður ráðstevnan í Gøteborg í Svøríki 22.-24. juni 2020. Evnið á ráðstevnuni verður: "Våre medlemmer møter det digitale arbeidsliv- hva gjør vi?"

Her verður fokus m.a. sett á, hvussu talgildingin fer at ávirka okkara limir, og teirra arbeiðsstøðu og arbeiðspláss.

Starvsmannafelagið fer at leggja greinir út á heimasíðuna og á Facebook síðuna við samandrátum frá framløgnum, ið verða á ráðstevnuni.

Trípartasamstarv um yrkisútbúgvingarnar

Slóðbrótandi trípartasamstarv lyftir yrkisútbúgvingarnar

Fleiri lærlingar og betri útbúgvingarmöguleikar. Hetta er kjarnin í trípartasemju, sum landsstýrið, arbeidsgævarar og fakfelögin í juni mánað 2019 undirskrivaðu um yrkisútbúgvingarøkið.

Partarnir á arbeidsmarknaðinum hava leingi sóknast eftir einum konjunktur-útgjavnandi samstarvi millum almennar myndugleikar og arbeidsmarknaðin, sum tryggjar eina stóðugari tilgongd av lærlingum eftir nøkrum árum.

Trípartasemjan miðar eftir at gera yrkisútbúgvingartilboðið stóðugari og yrkisútbúgvingarskipanina lættari at umsita. Eisini skulu støðið og góðskan á útbúgvingunum betrast.

Endurskoðaðar og tillagaðar

Avtalan sigur, at merkantilu útbúgvingarnar skulu „endurskoðast og tillagast tøvnum á arbeidsmarknaðinum.”

Í fleiri ár hevur verið spurt eftir móguleikum at taka skúlagongdina á yrkisútbúgvingarstigi

í almennari fyrising í Føroyum. Í dag senda almennir stovnar sínar lærlingar til Danmarkar, og læru-

meistarar hava víst á, at innihaldið í donsku skúlaútbúgvingunum í stóran mun ikki gongur feroyska tøvnum á mæti. Tí verður sett á stovn ein útbúgving, har feroysk viðurskipti fylla mest.

Til feroyskan tøv

Tilgongdin til merkantilu útbúgvingarnar, sum í vavi hava umleið ein triðing av samlaðu lærlingatilgongdini hvørt ár, hevur í nøkur ár havt ymiskar avbjóðingar. Eitt nú hevur tilgongdin til onkrar útbúgvingar verið fallandi, og fyrirkomandi hava havt trupult við at fáa nóg nógvar lærlingar.

Málið við at endurskoða merkantilu yrkisútbúgvingarnar er at fáa innihaldið at samsvara tøvnum hjá vinnuni, eins og at gera tær meira lokkandi og viðkomandi hjá ungum og harvið rækka nýggjum málbólkkum, sum tær móguliga ikki gera í dag.

Sum eitt úrslit av endurskoðanararbeidinum, sum varð handað landsstýrissvinnuni á heysti 2018, varð ein arbeidsskúli settur við umboðum úr vinnuni, fakfelögum og skúlum at gera ítøkilig tilmæli til landsstýrissvinnuna, um hvørjum tillagingum av merkantilu útbúgvingunum tøvur er á.

Eftir ætlan verða tær endurskoðaðu útbúgvingarnar bodnar út á vári 2020.

Fleiri læru- og praktikkláss hjá tí almenna

Bæði almenni og privati arbeidsmarknaðurin hava ábyrgdina av at halda eitt stóðugt høgt lærlingatál.

Tað almenna kann hava lærlingar í ymiskum yrkjum, har tað mest vanligi er skrivstovulæra í almennari umsiting. Harafturat útbýr tað almenna fæðslu-atstøðingar (assistentar) og fæðsluhjálparar, sum einamest verða útbúnir til almenna geiran at arbeiða á dagstovnum, ellisheimum, sjúkrahúsum o.s.fr. Aðrar útbúgvingar eru eisini móguligar í almenna geiranum.

Á sama hátt, sum privati geirin ger semju, sum stuðlar undir eitt stóðugari lærlingatál, ger almenni geirin semju um eitt lærlingatál á økjum, har tað almenna er við til at útbúgva yrkislærd. Greinað verður, á hvørjum økjum tað almenna kann útbúgva lærlingar, og síðani verður eitt lærlingatál ásett.

Tað almenna ásetir mál fyrri, hvussu nógvir lærlingar skulu útbúgvast sum fæðslu-atstøðingar, fæðsluhjálparar, kt-supportarar, skrivstovufólk, o.s.fr.

Trípartasamstarv í framtíðini

Í Starvsmannafelagnum fegnast vit um, at tað eisini her í Føroyum ber til at gera trípartasemjur á arbeiðsmarknaðinum. Trípartasemjan um yrkisútbúgvingarøkið er tann fyrsta av sínum slagi í Føroyum, og vóna vit, at hetta bert er byrjanin til fleiri trípartasamstørv á øðrum samfelagsøkjum.

Tað kann gagna politisku skipanini, arbeiðsgevararum og fakfeløgum, um trípartasamstørv í framtíðini koma í fastu legu, har partarnir hava regluligar fundir um áleikandi mál á føroyska arbeiðsmarknaðinum.

Avtalað varð, at næsta trípartasamráðing skuldi verða seinast í 2019, men henda samráðing hevur ikki verið enn, so nú vóni eg, at nýggja samgongan heldur geistinum uppi og heldur fram, har slept varð fyri valið. Tá var ætlanin, at landsstýrið, arbeiðsgevarar og fakfeløgini skuldu hyggja nærri at, um tað ber til at finna eitt felags stev um vaksnamannalæru.

Fakta: Trípartasemjan um yrkisútbúgvingarnar

Trípartasemjan millum landsstýrið, arbeiðsgevarar og fakfeløgini fevnir millum annað um:

- Støðugari lærlingatilgongd komandi árin
- Nýggja og betri lærlingaskipan
- Merkantil útbúgvingarnar endurskoðaðar og tillagaðar tørvinum á arbeiðsmarknaðinum
- Fleiri læru- og praktikkpláss hjá tí almenna
- Viðlíkahald av landsins ognum sum liður í at fáa eitt støðugari lærlingatal
- Heimildarlóg um konjunkturjavnandi uppraðfesting av landsvegahaldi og umvæling av landsins bygningum
- Útbjóðing av almennum arbeiðum setur krøv til fyrirkomur um at útbúgva til vinnuna
- Lønarútgjaldið til meistarar í sambandi við skúlagongd hjá lærlingum gerast konjunkturtengt
- Arbeiðsgevarar stovna lærlingaráð
- Felags kunning, vegleiðing og marknaðarføring av yrkisútbúgvingum
- Forum fyri støðugari lærlingatali

Støðan á arbeiðs- marknaðinum

Um politiskar ætlanir um inntriv í verkfalsrættin. Um tann ótroknliga arbeiðsmarknaðin, 37 tíma arbeiðsviku, tíðaravmarkað störv og eina arbeiðsmarknaðarkanning, sum varpaði ljós á tann óskipaða arbeiðsmarknaðin.

Aftur í fjør var ein røð av arbeiðsmarknaðarmálum í brennideplinum. Við teimum seks kjarnumálunum setti Starvsmannafelagið aftur kikaran á mál, sum hava týðning fyri korini hjá føroyska løntakaranum, og saman við 12 øðrum fakfeløgum tók Starvsmannafelagið stig til fyrstu kanningina um tann óskipaða arbeiðsmarknaðin í Føroyum.

Men eisini á annan hátt vóru arbeiðsmarknaðarmál á skránni í 2019, sum fara at síggjast aftur í komandi tíðum.

Undantøk og verkfall

Verkføllini, sum vóru við árslok 2018 og inn í 2019, fekk onkrar politiskar

flokkar at seta orð á, hvussu teir mettu, at arbeiðsmarknaðurin skal verða skipaður, og hvørji rættindir og hvørjar skyldur fakfeløgini skulu hava í eini samráðingarstöðu. Í fullum álvara varð umhugsað at skerja einasta vápnið, fakfeløgini hava – nevnliga verkfalsvápnid.

Hetta evnið tóku vit upp á einum pallborðsfundi í Smæruni á vári 2019, og eftir fundin kundu vit lukkutíð staðfesta, at neyvnan fæst undirtøka fyri hesum millum politisku flokkarnar á lögtingi.

Arbeiðsgevarin hevur til eina og hvørja tíð ábyrgdina av, at arbeiðsplássid verður forsvarliga rikið, og at neyðuga arbeiðsorkan er til taks. Tað er ein ábyrgd, sum fakfeløg og starvsfólk ongantíð mugu ella skulu átaka sær. Einki fakfelag fer at seta lív og heilsu hjá starvsfólki í vága, og Starvsmannafelagið tekur ikki undir við at avtala undantøk frammanundan,

tí tað gevur arbeiðsgevarinum alt ov stórt vald og dregur tenninar úr einum fakfelag.

Um mann gleiðbeintur fer at avtala undantøk áðrenn sáttmálasamráðingar, enda vit við at tøma fakfelagskassarnar, og verkföllini gerast óendalig.

37 tíma arbeiðsvika

Eitt annað evni, ið dúgliga varð kjaðast um í fjør, var 37 tíma arbeiðsvika. Hetta var eitt av teimum seks kjarnumálunum, sum Starvsmannafelagið setti á dagsskránni í valárinum 2019.

Tað gleðiliga við orðaskiftunum um niðursetta arbeiðstíð er, at eingin politiskur flokkur er ímóti hesum. Tað, sum skilur flokkarnar, er hátturin, tað verður gjørt. Onkur er samdur við okkum, aðrir halda, at spurningurin skal loysast undir sáttmálasamráðingum.

At lækka arbeiðstíðina við lóg er tað einasta rætta, tí tá skera vit arbeiðs-

Frá almennum pallborðsfundi í Smæruni við umboðum fyri politisku flokkarnar

marknaðin yvir ein kamb. Soleiðis hava vit gjørt fyrr, og soleiðis eiga vit at gera tað aftur.

Um niðursett arbeidstíð skal keypast og seljast í sáttmálasamráðingum, so verða tað bert feløgini hjá teimum hægst løntu, sum fáa møguleikan. Lág- og miðallønar feløgini hava ongan møguleika fyri at brúka so stóran part av lønarkarminum at seta arbeidstíðina niður; ikki uttan at frásiga sær lønarhækkan í fleiri sáttmálasamráðingum fram, og tað fer so bara at vaksa um lønargjónna.

Prekariatíð og tær nýggju barrikadurnar

Tað er ein grundleggjandi misskiljing, tá ið sagt verður, at fakfeløg einki hava at stríðast fyri longur, tí at stættarstríðið er avblást. Avbjóðingin hjá fakfelagsrørsluni hevur tvørturímóti ongantíð verið størri enn nú, tí at arbeidsmarknaðurin er og fer at verða

óútroknligari og ótryggari, enn hann hevur verið leingi.

Hetta var høvuðsboðskapurin í 1. maidagsrøðuni, sum eg slapp at halda á Vaglinum 1. mai í fjør. Havnar Arbeidsmannafelag var vertur, og fari eg at takka fyri álitíð.

Eitt nýtt hugtak – prekariatíð – hevur gjørt innrás á arbeidsmarknaðinum í vesturheiminum. Nýggju dagleigararnir, verða tey rópt. Fólk í ótryggum og tíðaravmarkaður størvum, har rætturin til løn undir sjúku, barsilsrættindi og rætturin til eftirløn avgjørt ikki eru nøkur sjálfvylgja.

Tí er tað ein stór misskiljing, tá ið sagt hevur verið, at stættarstríðið er avblást, og at fakfeløg hava útspælt sín leiklut. Tað er beint tvørturímóti. Ongantíð fyrr hevur tørvurin á, at fólk skipa seg í felag, og at fakfeløgini brynja seg at taka ímóti nýggjum avbjóðingum, verið størri enn júst nú.

Tær gomlu stríðsbarrikadurnar

eru ikki burtur. Tær eru bara fluttar, og fakfeløgini hava fingið og fara at fáa nýggj stíðsmót, nýggjar frontar at stríðast á. Hetta stríð sást m.a. aftur í kjarnumálunum, sum Starvsmannafelagið setti á dagskránni í valárinum 2019 (les meira aðrastaðni í blaðnum). Stytt arbeidsvika, reglur um tíðaravmarkað størv og fólk í niðursettari tíð eru alt dømi um tiltøk, sum vit halda kunnu vera við til at tryggja løntakarnum betri kor og rættindi í komandi broytingartíð.

framhald ///

Arbeidsmarknaðarlóggáva

Eitt, sum Starvsmannafelagið stríðist fyri, er, at Føroyar fáa eina arbeidsmarknaðarlóggávu, sum sømir seg einum framkomnum samfelag. Eg taki ikki munnin ov fullan, tá ið eg sigi, at viðvíkjandi lóggávu, sum skal verja føroyska løntakaran, so eru Føroyar myndaliga sagt á einum miðaldarstigi.

Løntakararnir í grannalondunum hava fingið ment rættindini á nógvum ymskum økjum, men í Føroyum noyðast vit framvegis at liva við nøkrum fáum og ofta avoldaðum lógum.

Royndirnar vísa, at meðan tað gongur bæði skjótt og lætt at geva grønt ljós til at privatisera almennar stovnar, hóast starvsfólkaviðurskifti hanga í leysari luft, so hava teir útvið 30.000 løntakararnir í Føroyum fáar vinir í politisku skipanini, tá ið ræður um at tryggja teimum dagförd rættindi. Rættindi, sum verða sædd sum ein natúrlig sjálvfylgja í okkara grannalondum.

Í dag má eg tíverri staðfesta, at tað framvegis er óvist, um Føroyar – sum seinasta landið í norðurlondum – fáa eina so grundleggjandi lóg sum lógarverju móti mismuni á arbeidsmarknaðinum. Ikki minni enn triggjar ferðir hevir eitt uppskot verið í tinginum um eina slíka lóg, sum hevði verið eitt satt frambrot fyri t.d. fólk við breki og hevði kunnað forðað fyri aldursdiskriminering.

Starvsmannafelagið fer áhaldandi at stríðast fyri, at føroysku løntakararnir fáa rættindi og verju á sama stigi

sum aðrir norðurlenskir løntakarar. Tí heldur stríðið fram at tryggja limum okkara somu rættindi á javnstøðuøkinum.

Arbeidsmarknaðarkanning

Í fjør summar kunngjordu 13 fakfeløg eina kanning um lønardumping og

tann óskipaða arbeidsmarknaðin. Kanningin avdúkaði viðurskifti í byggivinnuni og hotell- og matstovuvinnuni, sum vit frammanundan mest hava hoyrt søgur um.

Í kjalarvørrinum á kanningini fingi vit eitt tiltrongt kjak, serliga um viðurskiftini hjá útlensku arbeid-

Politikarar kjakast um undantök í verkalli og um 37 tíma arbeiðsvikuna á almennum pallborðsfundi í Smæruni í fjør

megini. Eisini varpaði kanningin ljós á ivasom viðurskifti í tænastráttinum, t.d. viðvíkjandi frítíðarløn, fakfelagslimaskapi og løngjaldingum.

Kanningin var sum vera man umstrídd, men eftir mínum tykki var hon neyðug. Og vit fingu varpað ljós og umrøtt mál og viðurskifti, sum annars

ofta liggja í bølamyrkri og verða tagd burtur. Eisini avdúkaði kanningin systembreyting í eftirlitsskipanum á arbeiðsmarknaðinum, har okkurt má gerast.

Vit kunnu fegnast um, at stutt eftir, at kanningin varð kunngjørd, kom fram, at ítøkilig úrslit eru komin

burtur úr samstarvi millum Arbeiðs- og Brunaeftirlitið, Politiið og Taks, sum hevur til endamáls javnan at gera ófráboðaðar kanningar av arbeiðsmarknaðinum, t.v.s. at trygðin, arbeiðs- og upphaldsloyvini hjá útlendingunum og onnur viðurskifti eru í lagi.

Norðurlenska sáttmálaskipanin

... á europeiskum vegamóti

NSO-RÁDSTEVNAN: Frælsa norðurlenska avtaluskipanin stendur fyri avbjóðingum úr ES, har arbeidsmarknaðurin í stóran mun er skipaður við lóg. Seinasta dømið er uppskot um felags evropeiska minstulønarskipan.

Hetta segði Magnus Lundberg, lögfrøðingur í svenska TCO, Tjänstemännens Centralorganisation, sum er eitt samstarv millum 14 fakfeløg fyri alment sett. Hann var ein av røðarunum á ráðstevnuni hjá Nordisk Tjenestemenns Organisation í Helsingør í fjør.

Evopeiska ávirkanin

Norðurlenska skipanin við frælsum samráðingum hefur í mangar mátar verið ein sólskinssøga. Hon hefur givið vælferð og støðufesti á arbeidsmarknaðinum, og skipanin við frælsum samráðingum hefur staðið í andsøgn við viðurskiftini í nógvum londum í Evropa, har arbeidsmarknaðurin í stóran mun er skipaður við lóggávu.

Lundberg vísti á, at norðurlond eru nær knýtt at gongdini í ES. Hann metti tað vera sannlíkt, at frælsa avtaluskipanin fer at verða broytt sum ein avleiðing av broytingum, sum eru hendar ella fara at henda í Evropa orsakað av krøvum og lógarátøkum frá ES.

Sjálvræði og tó

Lønarviðurskifti eru innlendis national málsøki, sambært ES-rættinum. Tað vil siga, at ES-limalondini Svøríki, Danmark og Finnland kunnu skipa síni arbeidsmarknaðarviðurskifti sjálvi. Hetta hefur kortini ikki forðað fyri, at ES hefur verið inni á lønarviðurskiftum eisini.

– Tað er ivingarsamt og ikki gott, sæð frá einum fakfelagssjónarmiði, sigur Lundberg, sum er serfrøðingur í evropeiskum arbeidsmarknaðarmálum.

Sum dømi um ávirkanina úr Evropa nevndi hann eina ætlan um, at kollektivir sáttmálar kunnu gerast tvørtur um landamørk í ES.

Eitt annað dømi er rákið við, at sáttmálar, gjørdir í frælsum samráðingum, verða staðfestir við lóg (almannagerð) sum eitt tiltak at basa óskipaða arbeidsmarknaðinum og hjálpa teimum, ið ongan sáttmála hava.

Tað eru fyrimunir og vansar við hesum rákinum, metti Lundberg.

Lógarásett minstuløn

Ein av høvuðsavbjóðingunum fyri norðurlond er ætlanin um eina lógarásetta evropeiska minstulønarskipan. Ein ætlan, sum Ursula Van der Leyen, forkvinnan í ES-nevndini, hefur boðað frá.

Tað er ikki endaliga greitt, hvat

uppskotið heilt ítøkiliga inniber. Lønarlagið í Evropa er alt ov ymiskt til at gera eina felags nominella minstuløn, t.v.s. í krónum og oyrum. Talan verður heldur um eina almenna felags lønarskipan, metti Lundberg.

Tvíeggjað svørð

– Tað góða við ætlanini um eina felags lønarskipan er, at tað kann tryggja starvsfólki í láglønarlondum betri sømdir. Hesum skulu vit hava samhuga við og stuðla. Hinvegin er spurningurin, hvussu nógv av sjálvsavgerðarættinum vit kunnu lata frá okkum. Hvørjum kunnu vit liva við?

Hetta er ein tvístøða, segði svenski fakfelagsmaðurin, sum metti, at skipanin við minstuløn kann fara at órógvga frælsu avtaluskipanina hjá norðurlondum, sum eru ES-limir.

– Vandi er fyri, at tað verður okkurt slag av eftirlitsskipanum, sum norðurlond, ið eru limir í ES ella hava avtalur við ES, mugu venja seg við. Og tað verður ein øðrvísi háttur at skipa lønarviðurskiftini, enn vit hava kent higartil.

– Vit hava verið í sambandi við ES-nevndina fyri at fáa meira at vita um innihaldið í lógarátakinum. Tað er tó eingin ivi um, at tey vilja okkum væl og ikki vilja oyðileggja nakað fyri okkum.

Ursula Van der Leyen,
forkvinna í ES-nevndinni

Steinur oman á byrðu

Vandin við gongdina er, at frælsið og sjálvræðið verða skerd.

– Fakfeløgini í Norðurlondum hava færri og færri sameind í Europa, tí alt fleiri lond eru farin til at lógarregulera síni arbeiðsviðurskifti. Tað merkir, at rúmið, har fakfeløg og arbeiðsgevarar í ES-londum kunnu handla og gera avtalur frítt, tódnar støðugt.

Hann leggur afturat, at samstundis sum avbjóðingar koma úr Bruxelles, hava fakfeløgini í Europa mist limir, og tað ger, at feløgini standa veikari. Tey hava mist makt.

Hetta kemur sum steinur oman á byrðu, nú feløgini skulu gera mann-garð um avtaluskipanina, sum søguliga hevur verið ein sera góð og væleydnað arbeiðsmarknaðarskipan.

Fakta: NSO-ráðstevna í Helsingør, august 2019

Árliga ráðstevnan hjá felagsskapinum fyri fakfeløg í almenna sektorinum í Norðurlondum, Nordiske Statstjenestemenns Organisation, NSO, var í Helsingør 20. og 21. august í fjør.

Evnid var norðurlenska avtaluskipanin á arbeiðsmarknaðinum og útlitini fyri henni. Ráðstevnan varð hildin á Konventum, betur kendur sum LO-háskúlin. Vertur fyri ráðstevnuni var danska fakfelagið HK.

Á ráðstevnuni vóru fyrilestrar um avtaluskipanina, sum er eitt sereykenni fyri Norðurlond, og londini greiddu frá sínum royndum.

Starvsmannafelagið er limur í NSO og hevur áður verið vertur fyri norðurlensku fakfelagsráðstevnuni.

Kjak

Eftir framløguna var kjakfundur, har umboð fyri fakfeløg, almennar arbeiðsgevarar og ES-kommissionina tóku lut. Har vórðu viðkomandi spurningar viðgjørdir, m.a.:

Hvussu kunnu fakfeløg vera við til at tryggja arbeiðstakarum javnrættindi øðrumegin og samstundis ikki selja sítt frælsi og norðurlensku avtaluskipanina hinumegin? Og hvussu kunnu vit vera við til at tryggja sosialu minstukurini, sum ES-lóggáva gevur, og samstundis ikki sleppa teirri frælsu avtaluskipanini?

JAVNSTØÐA, ME TOO OG LÍKALØN

Javnstøða, Me Too og líkæløn vóru eisini á skránni á NSO-ráðstevnuni í fjør.

Umboð fyri fakfelagsrørsluna, almennu arbeiðsgevararnar og onnur úr Íslandi og Svøríki greiddu frá arbeiðinum at basa ágangi móti kvinnum í kjalarvørrinum av Me Too. Eisini greiddu tey frá javnstøðuarbeiðinum.

Í Íslandi hava fakfeløgini gjørt eitt stórt arbeiði við at upplýsa limirnar og útbúgva t.d. álitisfólk um tiltøk móti kynsligum ágangi. Tað snýr seg um at broyta hugburðin, so at seksuellur ágangur verður fyriryrgdur ella steðgaður.

Í Íslandi verður eisini gjørt stórt arbeiði fyri at beina burtur lønarmun millum kynini.

Stjórnin er farin at kortleggja, hvussu lønarmunurin er í teimum einstøku fakunum og arbeiðsøkjunum.

Generelli lønarmunurin liggur um 15% og er rættuliga ymiskur frá faki til fak. Stjórnin hevur sett í verk eina ambitiøsa ætlan, sum hevur til endamáls at beina burtur allan lønarmun í 2022.

Carolín Solskär úr Svøríki greiddi frá, hvussu hon saman við øðrum tók stig til Me Too-rørsluna í Svøríki í 2015. Hon vísti á, hvussu tey ymisku londini síðani hava loftað trupulleikanum við seksuellum ágangi, og hvørji tiltøk tey hava sett í verk.

Eftir framløguna var bólkáarbeiði, har luttakararnir sluppu at royna seg við ítøkiligum uppskotum til tiltøk móti seksuellum ágangi á arbeiðsplássinum.

Carolín Solskär, sum tók stig til Me Too-rørsluna í Svøríki

Umboð fyri fakfelagsrørsluna og almennu arbeiðsgevararnar greiða frá javnstøðuarbeiðinum Íslandi, m.a. at beina fyri øllum lønarmuni millum menn og kvinnur.

Síðan stovnsetanina fyri tjúgu árum síðan hevur fremsta virki í Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins verið at keypa tryggingar, ið geva veitingar við deyða ella við ávísar hættisligar sjúkur.

Tekstur: John Kjær, formaður í Samlagstryggingargrunninum

Hampilig skaðagongd

– Men orðini lýsa ikki allan sannleikan

Hóast seinasta árið í tryggingarhøpi kann sigast at hava roynst hampiligt, tá ið um ræður hagfrøði, so er hetta neyvnan nakar uggi hjá teimum, sum hava mist hjúnafelega ella samlivara, og teimum, sum onkursvegna hava verið rakt av sjúku.

Hagtøl eru kaldur veruleiki og siga einki um tað, ið liggur aftan fyri teir tilburðir, ið tøluni byggja á.

Tryggingar við deyða og hættisliga sjúku

Samlagstryggingargrunnur Starvsmannafelagsins hevur sum sítt fremsta endamál at keypa tryggingar, ið geva veitingar við deyða ella við ávísar hættisligar sjúkur. Hóast tað kanska er lítil uggi í tí, so er vónin tó, at tann hjálpin, ið grunnurin veitir, møguliga kann vera við at linna um hjá teimum, ið hava verið fyri sjúku ella deyða.

Einki er at ivast í, at frægast hevði verið, um skaðar ikki komu fyri, men so er tíverri ikki. Vit mugu ásanna, at neyðugt er at hava góða tryggingarskipan, tí tey árin, Samlagstryggingargrunnurin hevur verið virkin, er einki ár við ongum skaða.

Farna árið hjá grunninum

Tíverri eru vit heldur ikki seinasta ár sloppin undan menniskjaligum missi. Tveir limir doyðu, og grunnurin læt eisini tvey útgjöld í sambandi við deyða hjá hjúnafelega. Fimtan limir finga staðfest álvarsligar sjúkur, og aftrat hesum varð í tveimum førum veitt útgjald í sambandi við álvarsligar sjúkur hjá børnum.

Gjaldsundantøka varð veitt seks limum.

Fremstu deydorsóknirnar í okkara parti av heiminum eru sjúkur í hjarta- og blóðrenslis og krabbasjúkur. Av álvarsligu sjúkunum, har útgjald varð veitt í fjør, var nærum helmingurin krabbasjúkur. Gongdin tykist eisini vera, at alt fleiri okkara fáa staðfest onkrar av hesum sjúkum, og tí er avgjørt neyðugt, at vit hava eina væl virkandi tryggingarskipan.

Samlagstryggingargrunnurin keypir, sum er, vegna limirnar triggjar tryggingar. Lívstrygging, ið er galdandi fyri lim og hjúnafelega/samlivara, trygging, ið veitir útgjald við álvarsliga sjúku hjá tí tryggjaða, og trygging, ið veitir útgjald við álvarsliga sjúku hjá barni hjá tí tryggjaða. Aftrat hesum eru eisini møguleikar fyri gjaldsundantøku í sambandi við óarbeiðsføri í tryggingaravtaluni.

Broytingar henda alla tíðina. Útboðið av tryggingum broytist og økist í hvørjum, eins væl og tørvin hjá tí einstaka broytist. Neyðugt er at fylgja við, hvat hendir, og keypa ta vøru, ið samsvarar ynski og tørv hjá limunum. Grunnurin arbeiðir støðugt við at betra um, so at limirnir altíð fáa ta bestu og – um møguligt – ódýrastu vøruna, og møguleikin at økja talið av tryggingum, ið koma undir avtaluna, verður kannaður.

Lokaupphæddin, ið hevur verið partur av skipanini, síðani Samlagstryggingargrunnurin varð settur á stovn, verður í hesum árum niðurlaðað og hvørur úr skipanini í 2027.

Árin fram til 2027 røkka 362 limir pensjónsaldri, og teir hava rætt til 14.230.000 kr. úr grunninum.

Tíverri kemur fyri, at samlagstryggingin ikki klárar at nøkta allan tørv. M.a. tí at tað eru sjúkur, ið ikki eru fevndar av tryggingini, og tí tað eru limir, hvørs tryggingarviðurskifti ikki eru, sum tey eiga.

Hóast hvør einstakur kann keypa sær sínar egnu tryggingar, er eingin ivi um, at fyri nógv okkara er samlagstryggingin eisini ein sera týðandi partur av samlaða tryggingarhøpinum. Samlagstryggingargrunnurin hevur tí nógv uppgávur, og á komandi aðalfundi 27. februar verður umrøða av, hvørjar uppgávur grunnurin skal leggja dent á komandi árin, og hvussu tær skulu skipast.

Broytingarnar í pensjónslóggávuni

Aðalfundurin hjá Samlagstryggingargrunninum verður hóskvöldið 27. februar í hølunum hjá Starvsmannafelagnum. Tá verður

møguleiki at triva í nógvu spurningarnar, ið hava við bæði trygging og eftirløn at gera, og annars umrøða pensjónir sum heild.

Í ár fara broytingarnar í pensjónslóggávuni viðvíkjandi fólkpensjón at merkjast fyri tey, ið eru fødd eftir 1. januar 1953.

Tað er tvær fólkpensjónsskipanir, við ymiskum treytum og útgjöldum. Ein fyri tey, ið eru fødd áðrenn 1. januar 1953, og ein fyri tey, ið eru fødd seinni.

Fyri tey, ið eru fødd 1. januar 1953 ella seinni, er tað serliga grundarlagið fyri mótrokning í fólkpensjónini, ið fer at merkjast, um ein hevur aðrar inntøkur.

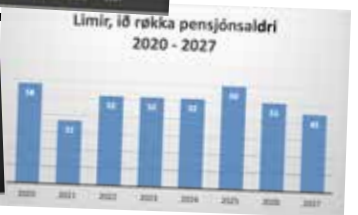
Fólkpensjónin er sett saman av grundarupphædd og viðbót.

Bæði grundarupphæddin og viðbótin verða ávirkaðar av tí inntøku, sum tann einstaki hevur umframt pensjónina. Sum inntøka verður roknað øll skattskyldug inntøka, undantikið sosialar pensjónir og útgjald úr Samhaldsfasta. Aftur at inntøkuni verða lagdar nettoinntøkur, ið verða skattaðar eftir reglunum í kapitalvinningsskattalógini, og útgjald av kravdari uppsparing eftir reglunum í eftirlønarlógini, tó ikki kapitalútgjald.

Grundarupphæddin og viðbótin verða bert lækkaðar, um ársinntøkan hjá pensjonistinum er hægri enn 45.000 kr. (sonevnda frádráttarfría inntøkuupphæddin). Tað er bert inntøkan hjá tí einstaka, sum ávirkar grundarupphædd og viðbót. Inntøkan hjá einum møguligum hjúnafelega hevur ikki ávirkan á fólkpensjónina hjá einum pensjonisti.

Tey, ið hava aðra pensjón umframt fólkpensjónina, kunnu fara at merkja broytingina, og hevur Almannaverkið tí á heimasíðu síni gjørt roknimaskinu, har hvør einstakur kann fáa eina vegleiðandi útrokning yvir, hvør upphæddin verður á fólkpensjónini.

Roknimaskinan er at finna á:
<https://www.av.fo/fo/utgjold-og-veitingar/folkpensjon-2/>

Formans- og nevndarval í Starvsmannafelagnum

VALSTRÍÐ: Á aðalfundinum í ár fara tvey vaevnir at kappast um formansstarvið í Starvsmannafelagnum. Trý bjóða seg fram til teir báðar nevndarsessirnar, ið skulu mannast.

Formansvalið:

Gunnar Hjelm

Súni Selfoss

Nevndarvalið:

Birita F. Kjærbæk

Borgný Mohr

Svend Erik Saxov

VALGREINAR

Formaðurinn skal út á arbeidssplássini!

Gunnar
Hjelm

valevni til formansvalið

Eg eri 55 ára gamal, útbúgvinn portørur og ambulansaviðgeri, eg eri giftur og eigi 3 börn. Eg havi arbeitt á hesum økinum í nærum 30 ár á ávikavist Frederiksberg Hospital, Suðuroyar Sjúkrahúsi og á Landssjúkrahúsinum, har eg havi starvast í Sjúkraflutningstænastuni sum varaleiðari síðani juli mánað 2007, í nærum 13 ár nú. Tá eg arbeiddi í Danmark, var eg álitismaður í 4 ár fyri uml. 100 portørar.

Eg eri sera glaður fyri mítt starv og arbeidsspláss, og ikki minst fyri teir góðu starvsfelagarnar, sum mynda arbeidssplássið. Í gerandisdegnum arbeiddi eg við starvsfólkapolitikki og menning av Sjúkraflutningstænastuni. Í sambandi við mítt arbeiddi havi eg tikið nógv ymisk skeið í m.a. konflikt/mekling, psykologi, teambuilding og samskipti/konflikt-handfaring, og í 2017/2018 tók eg eina akademiútbúgving í Leiðslu á Glasi.

Eg bjóði meg fram sum formann í Starvsmannafelagnum fyrst og fremst, tí eg havi stóran áhuga fyri fakfelags-

arbeiði. Hendan áhuga havi eg havt, síðani eg byrjaði á arbeidsmarknaðinum fyri nógvum árum síðani, og hendan áhuga skulu tit merkja við mær sum formanni. Tá ið hesin møguleiki stóð mær í boði, var eg ikki í iva. **Um eg fái møguleikan at gerast formaður, vil eg vera sjónligur. Eg vil ganga nýggjar leiðir og seta álitisfólkið og limirnar í hásetið. Eg vil leggja eina ætlan saman við hvørjum einstøkum stovni, har eg komi at vitja úti á arbeidssplássunum og hava fundir minst 2 ferðir árliga, har arbeidsviðurskipti og trivnaður verða umrødd. Hetta vil eg gera fyri at skapa betri sambond millum arbeidssplássini og felagið.** Vit skulu sum størsta fakfelag í landinum síggjast og hoyrast í samfelagnum og vera við í samfelagsjakinum, so okkara limir kunnu vera stoltir av felagnum. Formaðurinn er ein sentralur persónur, og har er tað umráðandi, at vit vísa okkara styrki í samfelagnum. Vit skulu hava ávirkan á samfelagið og kunna vísa á skeivleikar, sum ávirka

limirnar dagliga. Um trupulleikar eru á arbeidssplássinum, skulu tit ikki vera í iva um, at eg sum formaður fari at ganga á odda fyri at fremja bestu loysnina fyri tykkum og fyri arbeidssplássini.

Her eru nøkur mál, sum eg fari at arbeida hart fyri:

Umflokkingar

Eg fari at stríðast fyri at rætta skeivleikan í sambandi við umflokkingar. Tað má ikki koma fyri, at limir, sum hava somu útbúgving og somu royndir, verða flokkaðir ymiskt á sama øki. Tað eru nógv dømir um, at starvsfólk, ið júst eru byrjað í starvi, uttan royndir á arbeidsmarknaðinum, verða flokkað á hægri lønarstigi enn ein starvsfelagi við nógvum royndum og við somu grundútbúgving. Samstundis verður hesin „nýggi“ starvsfelagin upplærdur av „gomlum“ royndum limum við lægri løn. Hesum kunnu vit ikki bara sita og hyggja at. Tað skapar split inni í

felagnum og úti á arbeidsplassunum, har tey loysa uppgávnar lið um lið.

Styttri arbeidsviku

Vit skulu tora at seta krøv til arbeidsgævaran. Tað var eitt stórt frambrót, tá ið arbeidsvikan í 2003 styttist úr 40 tímum niður í 39 tímar, men í Danmark styttist arbeidsvikan longu í 1990 niður í 37 tímar. Nú er tíðin komin, har vit mugu standa saman um at fáa arbeidsvikuna stytta. Tað er sera umráðandi, at øll fakfelagsrørslan stendur saman um hetta. Gera vit tað, náa vit langt.

Álitisfólkahópurin má ikki skerjast

Í samráðingunum í 2017 gekk Starvsmannafelagið við til at skerja álitisfólkahópin munandi, úr 109 niður á 85. Hetta var ein gøla og eitt vónbrót serliga fyri fakfelagsrørsluna, og eisini tá ið hugsað verður um vunnin rættindir í sáttmálanum. Vit mugu ongantíð ganga við til at minka um hópin av álitisfólkum, tí tá hava vit valt at skerja eftirlitið við sáttmálanum og rættindunum á arbeidsmarknaðinum.

Vit mugu ikki skerja álitisfólkahópin, tí tá gerast limirnir veikari og arbeidsgævarin sterkari. Endamálið hjá øllum arbeidsgævarum er sjálvandi at hava so fá álitisfólk sum gjørligt úti á arbeidsplassunum og harvið so lítið eftirlit við sáttmálanum, sum til ber. Álitisfólkini eru grundarsteinurin í sáttmálanum og eru bindilið ímillum starvsfólkið og leiðsluna. Álitisumboðið umboðar sáttmálan og skal tryggja, at alt gongur rætt fyri seg, og har má ikki slakast.

Starvsfólk, ið eru dottin niður ímillum

Starvsmannafelagið hevur limir, ið eru beinleiðis dottin niður ímillum. Hetta eru starvsfólk, ið eru ófaklærd og hava staðið á síðsta lønarstigi í nógv ár uttan at verða bólkað av nýggjum – og tað er ikki rætt. Hesi starvsfólk hava ognad sær vitan og royndir ígjøgnum nógv ár. Hesum nýtur arbeidsgævarin gott av. Hesi starvsfólk gera sama arbeiði sum tey faklærdu, men fáa munandi lægri løn. Tað er óvirðiligt fyri hesar limir, og eg vil arbeiða hart fyri at fáa

hetta upp á pláss til komandi sáttmálasamráðingar.

APM – Arbeidsplassmeting

Alt bendir á, at fleiri og fleiri uppgávur verða lagdar á limirnar úti á arbeidsplassunum, og tað merkir, at limirnir skulu renna skjótari og skjótari, fyri at náa allar uppgávnar. Hetta setir størri og størri krøv til hvønn einstakan lim og er somuleiðis ein orsök til strongd og fleiri sjúkradagar fyri limirnar. Tí eiga øll arbeidsplass at gera eina meting av arbeidsplassinum, eina sonevnda APM-kanning (arbeidsplass-meting). Út frá hesari meting verður funnið út av, hvør rætta normeringin er – í mun til talið av uppgávum. Hesin leitur verður brúktur í grannalondunum og er til gagn fyri bæði arbeidsgævar og arbeidstakarar.

Kappingarføri hjá tí almenna

Vit, sum arbeiða hjá tí almenna ella á kommunala økinum, vita, at stovnurin skal spara. Hetta hoyra vit nærur hvørt ár, tá ið figgjarlógin verður framløgd. Tá hugsa vit: Hvønn fer tað at ganga út yvir hesa ferð? Eisini koma tankar sum: Hvat skal nú niðurlæggjast, og hvør skal hava fleiri uppgávur á seg, uttan at lønin hækkar? Tað er heilt greitt, at tann privati geirin liggur altíð upp á lúr eftir at yvirtaka uppgávnar hjá tí almenna. Tí skulu vit altíð vera kappingarfør á okkara øki og duga at effektivisera. Men harnæst má lønin fylgja við, so tað privata ikki yvirtekur okkara øki. Vit skulu vera virkin í samfelagskjakinum og tora at koma út við okkara meiningum um samfelagsgongdina, og ikki leggja fingrar ímillum. Soleiðis at okkara limir kunnu síggja og hoyra, hvørjum felagið berjist fyri. Vit skulu vísa á skeivleikar í samfelagnum. Skeivleikar, sum raka okkara 2000 limir og harvið nógvvar familjur í gerandisdegnum.

Førleikamening

Førleikamening verður ikki gjørd í nóg stóran mun við tí ferð, sum stovnar verða talgildir. Tað nyttar einki, at arbeidsplassið útvegar ta nýggjastu útgerðina, um starvsfólkið ikki verður førleikament samstundis. Tað er

týðningarmikið, at hvør einstakur arbeidstakari hevur møguleika fyri at menna seg í sínum faki. Tað gevur ikki bara betri førleika til arbeidstakaran, men tað gevur honum eisini størri hug til at halda fram í arbeiðinum og á arbeidsplassinum, samstundis sum tað gevur íblástur og framburð.

Ov stírvín lønarskipan

Eftir sjeý ár á arbeidsmarknaðinum hava limirnir nátt hægsta lønarstigi. Tað er ikki virðiligt, at fólk víga sítt lív til arbeidsplassið í 20 ár ella longur, og lønin stendur í stað eftir sjeý árum. Hvør einstakur arbeidstakari er áhugaður í at fáa eina góða løn, og sjálvandi skulu vit hava tað, sum vit hava uppiborið. Tí er tað neyðugt at endurskoða lønarskipanina og lønarflokkarnar.

Vit mugu lyfta í felag. Tey lágløntu skulu lyftast, og eisini má tað vera munur á lønarflokki, tá ið tað kemur til limir við útbúgving og uttan útbúgving. Sum limir eru vit tilfeingið hjá arbeidsgævarunum, og tað eru vit, ið útinna arbeiðið. Tað eru limirnir, sum stríðast í gerandisdegnum, og sum skulu lønast og heiðrast fyri tað arbeiðið og ta framgongd, arbeidsplassini hava. Tað er eingin sjálvfylgja, at lønin fylgir við. Vit mugu standa saman og stríðast enn meira fyri lønini og halda rimmar fast við vunnin rættindir.

Um tit vilja hava ein sjónligan formann í felagnum, so komið á val tann 7. mars og veljið rætt!

Vinarliga

Gunnar Hjelm, valevnið til formansvalið

Fakta: Vegna evstamark eru valgreinarnar hjá valevnum til formansvalið skrivaðar áðrenn semjuna við Figgjarmálaráðið frá 30 januar.

Góðar royndir og greiðar ætlanir

Súi
Selfoss

valevni til formansvalið

At hugsa sær, at tað longu eru liðin fyra ár, síðani eg tók við sum formaður; ófatiligt, men at tað kemur óvart má vera tekin um, at eg av sonnum havi trivist í hesum týðningarmikla starvinum.

Starvsmannafélagið er eitt felag, sum er ógvuliga virkið og sjónligt í okkara samfelag. Umframt sjálvandi at hava gott skil fyri arbeiðsmarknaðarmálum krevst, at formaðurin hevur royndir og áræði at standa á odda í felagnum, at hann fylgir við í øllum samfelagsviðurskiftum, hevur fingurin á pulsinum, og at hann torir at tala limanna sök og bjóða av bæði í samráðingum, stríðsmálum og í samfelagskjaki.

Formaðurin skal eisini duga væl at samstarva og samskifta við allar aktórar, vera fólkaligur og duga at føra seg fram.

Øllum hesum dygdum tori eg at spjaldra meg sjálvan við, umframt at eg brenni fyri fakfelagsarbeiði og fakfelagspolitikki.

Tí stilli eg upp aftur til formansstarvið.

Royndir og vitan

Eg havi røkt formansstarvið í fyra ár og haldi meg hava nógv eftir at geva limum felagsins og Starvsmannafelagnum.

Royndirnar havi eg. Eg havi verið aktivur í fakfelagsarbeiði í nógv ár, fyrst sum álitisfólk, síðani sum tiltakslimur í nevndini og seinni sum nevndarlimur og næstformaður, til eg gjørdist formaður í 2016.

Øll hesi árin sum aktivur fakfelagsmaður havi eg tikið eitt ótal av skeiðum í fakfelagsarbeiði, umframt at eg havi tikið útbúgvingina „Fagbevægelsens Pædagogiske Grunduddannelse 1 og 2“ á LO-skúlanum í Helsingør og síðani „Akademiútbúgving í Leiðslu“ á Glasi.

Arbeiðsmarknaðurin og samfelagið eru nógv broytt seinastu árin. Tíverri hevur sjálvsøkni samstundis fingið størri rásarúmd. Tørvurin at standa saman er tí størri enn nakrantíð. Eg skal her nerta við nøkur mál, ið liggja fremst hjá mær at fáa gjørt nakað við.

Skrivstovufólkini

Skrivstovufólkini eru upprunin til Starvsmannafélagið, og tey eru framvegis bulurin í felagnum. Eg havi alla

tíðina arbeiðt fyri, at tey skulu lyftast upp. Hetta eydnaðist lutvíst við seinastu sáttmálasamráðingum, tá ið lønarhækkingin bleiv í krónum. Eisini hava vit fingið umflokkað fleiri stovr á skrivstovuøkinum, bæði hjá landi og kommunum.

Men tað, sum er komið burtúr, er ikki nóg mikið, og eg ætli framhaldandi at stríðast fyri at betra um lønarviðurskiftini hjá hesum fakbólkinum.

Endaløn

Eisini ætli eg at arbeiða fyri, at tey, sum hava staðið leingi á endastigi, fáa lønarískoyti fyri starvsinnihald, servitan/know-how og fyri trúgva tænastu.

Eg haldi ikki, at tað er rætt, at ein skal steðga upp í allar ævir lønarliga, bara tí at endastigið í starvsaldri er rokkið. Her eiga vit saman við sáttmálapørtunum at finna eina skipan, sum lønar starvsfólki, ið hava verið leingi í starvi og tænt bæði arbeiðsplássinum og øllum teimum almennu Føroyum væl.

Akademisering

Eitt, sum vit ferð eftir ferð hoyra um, er, at skrivstovustovr verða akademiserað – at stovr verða mannað við akademikarum, sjálvt um bæði starvslýsing og starvsinnihald siga, at starvið krevur eina skrivstovuútbúgving.

Hetta er ein vandamikil gongd, tí akademikarar eru dýrari enn skriv-

stovufólk. Úrslitið er, at tænanast, ið skrivstovufólkið kundi veita, er burtur, og minni figgjarligt rúm er at seta onnur skrivstovufólk í starv.

Henda gongdin má steðga, og eg ætli at virka fyri, at skrivstovustørvini verða mannað við skrivstovulærdum starvsfólkum.

Hægri útbúgvingar

Men Starvsmannafelagið er bæði stórt, breitt og rúmligt og fevnir eisini um størv, ið eiga at bólkast sum hálønt.

Skal Starvsmannafelagið fylgja við teimum fakfeløgum, sum hava fakøkir á sama útbúgvingarstigi, sum vit hava, so skulu vit sjálvsagt krevja løn, sum samsvarar við teirra løn.

Og skulu vit hava nakran møguleika fyri at fáa lægru lønirnar upp, so mugu hini omanfyri flytast undan.

Nýggj lønarskipan

Verandi lønarskipan er bæði gomul og ótíðarhóskandi, og eg eri komin til ta niðurstøðu, at skulu vit fáa eina rættvísa løn til allar limir felagsins, so er neyðugt við eini nýggjari, fleksiblari lønarskipan.

Eitt nú eru vit noydd at hyggja at verandi innplasingum, og vit skulu stríðast fyri, at limir felagsins fáa ta løn, sum starvsinnihald og útbúgving rættvísgera.

Styttri arbeiðsviku

Hjá mær hevur tað høga raðfesting at halda fram at stríðast fyri styttri arbeiðsviku. Í fyrstu atløgu skal strembast eftir at fáa sett lógarásettu arbeiðstíðina úr 40 niður í 37 tímar um vikuna, men málið eigur at vera, at arbeiðsvikan kemur niður á 35 tímar.

Okkara ynski um styttri arbeiðsviku fekk jaliga móttøku upp undir løgtingsvalið í august í fjør, og vit eiga áhaldandi at minna politisku flokkarnar á teirra positivu afturmeldingar.

Prekariseringin

Eitt nýtt hugtak í fakfelagshøpi er prekarisering og tað støðugt vaksandi prekariatíð. Prekariatíð er teir nýggju dagleigararnir – eins og eitt nú lossingarmenninir vóru tað fyrr. Teir

vistu ongantíð, um teir høvdu arbeiði dagin eftir, og høvdu ongi sáttmálavard rættindi.

Í dag er prekariatíð starvsfólk, sum liva av náði frá sínum arbeiðsgevara, og sum ofta ímóti sínum vilja áhaldandi verða noydd at góðtaka tíðaravmarkað og ótrygg størv, har rætturin til løn undir sjúku, barsilsløn, eftirløn og onnur løntakararættindi langt frá eru nøkur sjálvsfylgja.

Prekariseringin á fakøkjunum hjá Starvsmannafelagnum er eisini vaksandi, og eg fari at stríðast fyri, at hesi starvsfólk fáa góð arbeiðskor og rættindi á jøvnum føti við fólk í føstum starvi.

Talgildingin

Talgildingin, sum við ferð vinnur fram í øllum samfelagnum, ávirkar longu í stóran mun arbeiðsmarknaðin og fer uttan iva at hava enn størri ávirkan á nógv starvsfólk í almennum starvi, sum frá líður.

Tann stóra almenna digitaliseringin, Talgildu Føroyar, stendur í durunum, og vit mugu vera til reiðar at mæta hesi avbjóðing og hava ætlanir fyri, hvat vit gera við tey, sum kanska verða neiliga rakt av talgildingini.

Trípartasamstarv

Tað mesta av tí, sum her er nevnt, ber prógv um, at samfelagið og føroyski arbeiðsmarknaðurin – og harvið eisini Starvsmannafelagið – eru á veg inn í eina tíð við stórum og grundleggjandi broytingum.

Trípartasamstarv – sum er samstarv millum politiska valdið, arbeiðsgevarar og fakfeløg – er eftir míni fatan rættasti mátin at fremja grundleggjandi broytingar á arbeiðsmarknaðinum, sum allir partar síðani kunnu kenna ognarskap í og ábyrgd av.

Styrkt álitisfólkaskipan

Eftir sáttmálasamráðingarnar í 2017 megnaðu vit at fáa eitt lønarstig í samsýning til álitisfólk, tí tey átaka sær eina stóra ábyrgd, og arbeiðið er krevjandi.

Sum ein partur av avtaluni varð samlaða talið av álitisfólkum minkað.

Eg haldi, at hetta var forsvarligt at gera. Men er brúk fyri fleiri álitisfólkum, so ber til at taka spurningin upp við hin sáttmálapartin. Tí eg havi álit á, at arbeiðsgevararnir eisini hava áhuga fyri, at álitisfólkaskipanin virkar til fulnar.

Limatalið skal vaksa

Ein tann størsta avbjóðing hjá Starvsmannafelagnum er at fáa nýggjar limir.

Fólkatalið veksur, og løntakararfjöldin veksur, men limatalið hjá okkum stendur í stað. Vit mugu leggja alla orku í at fáa hesa gongdina aftur til beint.

Vit vita, at tað er ein stór avbjóðing at fáa tey ungu við. Fakfelagsrørslan er fremmand fyri nógv teirra. Men vit mugu fara út at vísa okkum fyri teimum, og siga teimum tær góðu søgurnar um fakfeløgini, og at eingi rættindi á arbeiðsmarknaðinum eru komin av sær sjálvum. Vit mugu siga teimum, at teirra vælferð bert er til, tí teirra forfedrar ígjøgnum fleiri ættarlið hava stríðst fyri teimum.

Og vit mugu siga teimum ungu eins og øllum øðrum, at tað helst ongantíð hevur verið meira neyðugt enn júst nú at standa saman um fakfeløgini og at verja vunnin rættindi.

Øllum hesum ætli eg mærl at stríðast fyri næstu fyra árinum, verði eg valdur.

Men til tað krevst, at tit limir vísa mær álit, brúka tykkara atkvøðurætt og velja meg.

Starvsmannafelagið hevur alla tíðina brúk fyri at endurnýggja seg, men felagið hevur sanniliga eisini brúk fyri royndum fólkum við áráði, sum kann borga fyri stabiliteti.

Hetta er vert at hugsa um, tá ið formaðurin skal veljast.

*Gott val.
Vinarliga*

*Súni Selfoss, valevni til
formansvalið*

Fakta: Vegna evstamark eru valgreinarnar hjá valevnum til formansvalið skrivaðar áðrenn semjuna við Figgjarmálaráðið frá 30 januar.

má halda fram. Politikararnir hava sagt seg vera opnar fyri styttri arbeiðstíð, men í sama setningi lýsa teir okkum sum prosentir, eitt nú, hvussu nógv prosent vit eru í samband við arbeiðsloysi, og eisini ynskir onkur flokkur at fáa lýst avleiðingar. Hevur man gloymt, at hesi prosentini og avleiðingar, tey tosa um, ikki eru tøl, men menniskju, sum hava eitt heim, børn, ommubørn, eitt frítíðarlív og vinir? Eg vil leggja áherðslu á, at okkara trivnaður hevði verið betri, bæði á arbeiðsplássinum og heima, um arbeiðsvikan var styttri. Hetta vísa nógvir kanningar í norðurlondum, og tí er tað óskiljandi, at vit ikki langt síðani hava tikið hetta stigið. Latið okkum taka kampin upp og berjast fyri eini styttri arbeiðsviku.

Ynskir tú at flyta lønarflokki og fáa viðbøtur?

Tað er nógv skrivað um førleikamening, viðbøtur og løn sambært ábyrgd. Men kampurin fyri viðurkenning á arbeiðsplássum ella í ymisku ráðunum og nevdunum tykist at verða sera drúgvur, og kanska er tað ein óheppin máti vit skoða arbeiðsevni hjá okkara starvsfólki. Møguliga skulu vit ikki bíða til sáttmálasamráðingarnar eru, men brúka starvsmetingarnevdinar meira fyri at vísa á okkara rætt til lønarlop.

Eg havi sjálf virkað fyri, at ein arbeiðsbólkur bleiv fluttur upp í lønarflokki, men tað tók 1,5 ár og tað er ov leingi. Her mugu vit gera ein mun og fáa styttri svartíðir.

Nógvir eru starvsfólkabólkarnir, sum hava uppborið eitt lønarlop, og eg vil arbeiða hart fyri at førleikar og samsýning ganga hond í hond.

Fyri at siga tað stutt, hevur tú stóra ábyrgd, drúgvir starvsroyndir ella hevur tú ment tínar førleikar, so hevur tú uppborið eitt lønarlop.

Meira frítíð og hægri løn!

Góði limur! 7. mars verður aðalfundur, har eg stilli upp til nevdina og vil gera alt fyri at virka fyri tær.

*Gott val og góðan aðalfund.
Birita Fritleifsdóttir Kjærbaek,
valevni til nevndarvalið*

Framtíðin er meira frítíð og hægri løn...

Eg veit tað ljóðar sum ein dreymur, kann man fáa bæði? Svarið er sjálvsagt JA!... við tí fyri eyga ynski eg at stilla upp til nevndarvalið og vóni at fáa tína atkvøðu.

Eg eiti Birita og havi valt at stilla upp til nevdina hjá Starvsmannafelagnum, tí eg vil gera enn meira mun hjá okkum limum. Eg havi virkað sum álitisfólk í tveimum setum og kenni á mær, at eg geri mun í arbeiðsdegnum hjá mínum starvsfeløgum. Mín áhugi fyri fakfelagsarbeiði er vaktur og er blivin so týðningarmikil, at eg ynski at muna hjá enn fleiri.

Fyri nøkrum árum síðani flutti eg til Føroyar eftir 13 ár í útisetu. Eg havi lisið og nomið mær starvsroyndir á univestitetinum í Keypmannahavn. Har arbeiði eg sum „laboratorie administrator“ og hevði stóra ábyrgd og nógvir bóltar í luftini. Júst hetta trívist eg sera væl við, bæði á arbeiðsplássinum og eisini í mínum privata lívi.

Bæði í Danmark og Føroyum havi eg verið virkin og bjóðað meg fram. Eitt nú sum skúlaumboð og nevndarlimur í lutabúðafelaginum, har eg átti hús. Eisini

havi eg havt fyrilestur hjá HK (stat), har eg greiddi frá mínari starvsleið og á setrinum í Keypmannahavn, har eg greiddi frá, um at søkja stuðul úr grunnnum.

Eg arbeiði nú á kanningarstovu á Heilsufrøðiligu starvstovuni. Har havi eg verið eftirlitsfólk og málsviðgeri eitt tíðarskeið, har eg havi arbeiðt við fyrisiting. Sum álitisfólk havi eg eisini ein virknan leiklut í samstarvsnevndini á stovninum.

Um eg skal lýsa meg sjálva, so eri eg djørv, ágrýtin og forvitin. Stórt sæð einki fer framvið uttan at eg havi kannað tað ella spurt meg fyri. Eg eri ábyrgdarfull og síggi ofta nýggja leiðir, tá brúk er fyri tí.

Nógv mál eru týðningarmikil at arbeiða við hjá fakfelagnum, men hvat fari eg so at leggja dent á?

Ynskir tú, at arbeiðsvikan skal verða 37 tímar?

Arbeiðið við at upplýsa um allar fyrimunir við einari styttri arbeiðsviku – við álitisfólkakjaki, pallborðsfundi við politikarum og spurnakanning hjá Starvsmannafelagnum til politisku flokkarnar – hevur verið væl skipað og gjøgnumført. Hetta arbeiði, at upplýsa og leggja trúst á politisku skipanina,

Talgilt undanval

Frá sunnudegi 16. februar til fríggjadagin 6. mars kl. 15 hava limirnir í Starvsmannafelagnum móguleika at greiða atkvøðu til formans- og nevndarvalið á talgildum undanvali.

Borgný Mohr
valevni til
nevndarvalið

Tí stilli eg upp til nevndarvalið

Hesum fimm aðalmálunum fari eg at arbeiða fyri, verði eg vald í nevndina hjá Starvsmannafelagnum.

Førleikamenning

Eg haldi ikki, at krøvini til limirnar viðvíkjandi førleikamenning standa mát í mun til, hvussu slík førleikamennandi krøv verða lønt í lötuni. Sum nú er, er eingin áseting í sáttmálanum, sum ásetur nærri, hvussu starvsfólk, sum verða førleikament, verða lønt.

Í verandi stöðu kann arbeiðsgevarin ikki ábyrgdast fyri ikki at løna arbeiðstakara fyri førleikamennandi átøk, sum arbeiðstakarinn í sínum arbeiði brúkar.

Við stöði í nevnda kann bara staðfestast, hvussu stórir tørvur er á at fáa viðgjørt og at fáa nærri nágreiniligar ásetingar í júst partinum viðvíkjandi førleikamenning í sáttmálanum.

Starvsmannafelagið eigur at arbeiða fyri, at starvsfólk, sum nema sær førleikamenning í mun til at loysa arbeiðsuppgávur, verða lønt samsvarandi. Hetta kann verða gjørt annaðhvørt við at geva fólk viðbót ella flyta upp lønarflokki.

Limir og umboðan av starvsheitum

Starvsmannafelagið er tað størsta fakfelagið í

Føroyum og umboðar umleið 2.000 limir við næstan 300 ymiskum starvsheitum.

Sostatt kann staðfestast, at Starvsmannafelagið er tað fakfelagið í landinum, ið fevnir breiðast í mun til starvsheiti og harvið umboðar flest starvsheiti hjá lønmóttakarum á føroyska arbeiðsmarknaðinum.

Hetta setur krøv til ásetingarnar í sáttmálanum viðvíkjandi øllum viðurskiftum hjá limunum. Tað verði seg alt frá arbeiðstíð, flokking av størvum og til arbeiðsumhvørvi.

Av tí, at so nóg ymisk starvsheiti eru umboðað, krevur tað, at nevndin í Starvsmannafelagnum er tilvitað um, at ymisku starvsheiti hava ymiskan tørv, eitt nú til samráðingar.

Sálarligt arbeiðsumhvørvi

Sálarligt arbeiðsumhvørvi er eitt evni, sum er týðningarmikið og viðkomandi fyri tað einstaka menniskja í nútíðarsamfelagnum – serliga í Føroyum, her samfelagshjólini mæla skjótt, og krøvini til tað einstaka starvsfólkið ongantíð áður hava verið so høg.

Ein lítill partur av tí sálarliga arbeiðsumhvørvinum, sum tørvur er á at gera nakað við, er longdin á arbeiðsvikuni hjá limunum. Her hevur Starvsmannafelagið eina ábyrgd av at tryggja, at limirnir hava best møguligu

umstøður at virka undir í mun til sálarligt arbeiðsumhvørvi.

Sálarliga arbeiðsumhvørvið kann gerast betri, verður arbeiðsvikan styttað niður í 37 tímar.

Arbeiði uttan fyri vanliga arbeiðstíð

Tað eru nógvir limir, ið arbeiða uttan fyri vanliga arbeiðstíð. Tí eigur eitt gjald at verða ásett fyri arbeiðstíð, uttan fyri vanligu arbeiðstíðina hjá limum, sum ikki eru fevndir av fjórða kapitli í sáttmálanum viðvíkjandi sjófólkum, sum part av lønartalvu.

Gjaldið fyri arbeiði uttan fyri vanliga arbeiðstíð eigur at samsvara við sáttmálar millum onnur fakfeløg og Figgjarmálaráðið.

Starvsmannafelagið hevur ábyrgd fyri hesum limum; at betra teirra lønarviðurskifti soleiðis, at teirra lønarviðurskifti kunnu javnsetast við lønarviðurskiftini hjá líknandi arbeiðstakarum, sum hava nøknlunda somu longd á útbúgving, og sum verða lønt sambært øðrum galdandi sáttmálanum á arbeiðsmarknaðinum.

Sjónligheit

2.000 fólk av arbeiðsfjældini í Føroyum eru limir í Starvsmannafelagnum. Tí eigur Starvsmannafelagið at vera ein aktivur partur av samfelagskjakinum í mun til viðurskiftini á arbeiðsmarknaðinum – eisini í kjakinum um niðursetta pensjón til kvinnur.

Staðfestast kann, at Starvsmannafelagið hevur gjørt eitt megnar átak í mun til tey seks kjarnuøkini, her endamálið var at varpa ljós á løntakaramál, ið hava týðning fyri limirnar hjá felagnum.

Tað er alneyðugt, at Starvsmannafelagið, sum størsta fakfelag í landinum, aktivt tekur lut í samfelagskjakinum um viðurskiftini á arbeiðsmarknaðinum.

Stutt um meg

Eg varð útbúgvinn sosialráðgevi á Aalborg Universitet 2001, og havi arbeitt sum sosialráðgevi í Danmark í fyra ár og á Arbeiðsloysisskipanini í 2 ½ ár.

Síðani 2009 havi eg arbeitt á Almanna-verkinum, her eg havi verið álitisfólk fyri valskeið, og eri nú í gongd við tað fimta.

*Góðu limir: Væl møtt og gott vall
Borgný Mohr, valevni til nevndarvalið*

Eftir viðtøkum felagsins um bræv- atkvøður skipar Starvsmannafelagið aftur í ár fyri talgildum undanvali til nevndarvalið.

Hetta merkir, at tú sum limur í Starvsmannafelagnum kanst síta við telduna, heima við hús, á arbeiðsplássinum ella aðrastaðni og greiða atkvøðu.

Til formansvalið velur tú annað av valevnum, ið stilla upp til formansvalið.

Til nevndarvalið ber at velja í mesta lagi tvey av valevnum, sum stilla upp til nevndina.

Tey, sum ætla at velja talgilt, skulu venda sær til felagið og gera vart við hettar.

framhald ///

Svend Erik Saxov
valevni til
nevndarvalið

Standa vit saman, røkka vit góðum úrtslitum

Eg eri 42 ár, útbúgvinn radiomekanikari, havi arbeitt sum medicoteknikari á Landssjúkrahúsinum síðani juli 2007 og eri sera glaður fyri mítt starv og mítt arbeiðspláss og ikki minst mínar góðu starvsfelagar. Eg eri í fleiri nevndum á Landssjúkrahúsinum, eitt nú í Samstarvsnevndini á Tænastudeplinum og í Høvuðssamstarvsnevndini fyri Sjúkrahúsværk Føroya. Eisini eri eg virkin álitismaður fyri Tænastudepilin.

Mær dámar at taka við nýggjum hugsanum, og eg eri erligur og jaligur av lyndi. Eg havi stóran áhuga fyri fakfelagsarbeiði og vil stríðast fyri teimum rættindum, sum limirnir hava vunnið sær. Eisini haldi eg, at vit skulu tora at seta krøv til arbeiðsgevaran.

Eg bjóði meg fram sum valevni til nevndina í Starvsmannafelagnum, tí eg havi stóran áhuga fyri fakfelagsarbeiði. Vit mugu hava eitt sterkt felag, og tað fáa vit við at vera ein stór og góð eind við nógvum limum og sterkum álitisfólkum, sum eru fakliga væl ílatin og brenna fyri okkara felagi.

Her eru nøkur mál, sum eg fari at arbeiða fyri:

- lyfta teir lægru flokkarnar upp
- tryggja góðar umstøður millum starvsfólk og leiðslu
- styttri arbeiðsviku
- viðbót við endastig

Teir lægstu lónarflokkarnir og lónarstigini

Hvør einstakur arbeiðstakari vil hava góða lón, og sjálvandi skulu vit hava tað, sum vit hava uppiborið. Tí er neyðugt at endurskoða lónina og lónarflokkarnar. Ávísir fakbólkar hava staðið í stað leingi, og ávísir limir við somu grundleggjandi útbúgving eru flokkaðir ólíka, eitt nú skrivstovufólk. Vit mugu lyfta í felag, og teir lægru flokkarnir mugu koma við, men tað skal vera pláss fyri øllum, og viðbøtur mugu endurskoðast.

Við nýggja bachelor-lónarstiganum hava vit tryggjað framtíðina hjá felagnum. Tó mugu vit ikki gloyma grundarsteinin í felagnum, skrivstovuyrkid. Hesir limir skulu ikki standa í stað, teir skulu hava eitt lónarlyft.

Sum limir hava vit stóran týðning fyri

arbeiðsplássini í Føroyum. Tað eru vit, sum eru tilfeingið hjá arbeiðsgevarunum, og tað eru vit, sum gera arbeiðið. Tað eru vit, sum stríðast dagliga, men vit mugu stríðast enn meira fyri okkara lón og halda rímar fast við vunnin rættindi.

Førleikamenning

Eftir sjei árum á arbeiðsmarknaðinum eru limirnir komnir til hægsta lónarstig. Eg fari at arbeiða fyri, at okkara limir skulu hava eitt ískoyti eftir hesi sjei árin. Tað er ikki virðiligt at víga sítt lív til arbeiðsplássid í 20 ár ella longur, tá ið lónin stendur í stað eftir sjei árum.

Førleikamenning verður ikki gjord í nóg stóran mun við tí ferð, sum stovnar verða talgildir. Tað nyttar ikki, at arbeiðsplássid útveggar ta nýggjastu útgerðina, um starvsfólkið ikki verður førleikament samstundis. Tað er týðningarmikið, at hvør einstakur arbeiðstakari hevur møguleika at menna seg innan fyri sítt fak.

Sjúkrafráveru hjá sjúkum barni – umsorganardagar

Hetta má broytast. Vit liva alsamt longur og hava tørn á at hjálpa okkara nærmastu. Tey, ið ikki eiga smábørn, skulu eisini fáa ágóðan av hesum umsorganardøgum. Samfelagið hjá okkum er í broyting, og tað mugu vit sum fakfelag góðtaka.

Komi eg í nevndina, skal eg so sanniliga arbeiða fyri limirnir, smáar sum stórar.

Eg vil arbeiða fyri limir kring alt landið og skapa karmar og úrsnit.

Tað krevur tó eisini at hava sterkt og gott álit og gott samstarv við góðari leiðslu, eitt sjónligt aktivt felag og aktivar nevndarlimir.

Gott val til tykkum øll – við vón um tykkara atkvøðu.

Svend Erik Saxov, valevni til nevndina

/// Talgilt undanval

Send ein teldupost til:

starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

ella ring tlf. 614868, 284868 ella 214768.

Freistin at velja talgilt er:

fríggjadagin 6. mars kl. 15.00

Brævatkvøða:

Um limi av serligum grundum berst frá at velja talgilt og heldur ikki fer á aðalfundin, verður hann ella hon biðin um at venda sær til skrivstovu felagsins og gera vart við hettar. Tá verður valt á gamlan hátt við brævatkvøðu.

AÐALFUNDUR

Ársaðalfundur Starvsmannafelagsins
verður leygardagin 7. mars 2020 kl. 14.30
í Smæruni, J.H. Schrøtersgøtu 7.

Skrá fyri aðalfundin:

1. Frásøgn formansins frá a) farna ári og b) virki felagsins framyvir.
2. Framløga av grannskoðaðum roknskapum til góðkenningar.
3. Møguligar lógarbroytingar
4. Møgulig uppskot frá limum og nevnd.
5. Ásetan av limagjöldum.
6. Val av formanni
7. Val av nevndarlimum og tiltakslimum.
8. Val av grannskoðara og tiltakslimi.
9. Ymiskt.

Limir, sum vilja hava uppskot til umrøðu á aðalfundinum og møgulig lógaruppskot, mugu senda nevndini hesi í seinasta lagi leygardagin 29. februar 2020.

STARVSMANNAFELAGIÐ

VELJIÐ ÁRSINS ÁLITISFÓLK

Hevur tú hug at kjósa títt álitisfólk til ÁRSINS ÁLITISFÓLK 2020?

Starvsmannafelagið heldur, at arbeiðið sum álitisfólk hevur ómetaliga stóran týdning bæði fyri felagið, limirnar og stovnsleiðslurnar. Góð álitisfólk hava um nakar uppiborið eitt herðaklapp. Sendi tí felagnum uppskot um, hvør tit halda eigur at verða kosin **ÁRSINS ÁLITISFÓLK** á aðalfundinum 7. mars 2020.

Dentur verður lagdur á:

- Royndir sum álitisfólk
- Virkin í fakfelagshøpi
- Arbeitt fyri at verja rættindi hjá starvsfólki/felagi

Sendið teldupost til:

starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

við tykkara grundgevingum í seinasta lagi trýggjar dagar undan aðalfundinum.

AÐALFUNDUR

Ársaðalfundur í Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins verður hósdagin 27. februar 2020, kl. 19.00 í hølum Starvsmannafelagsins. J.H. Schrøtersgøta 9, Tórshavn.

Skrá:

1. Frásøgn um virki grunnsins í farna roknskaparári
2. Framløga av grannskoðaðum ársroknskapi til góðkenningar
3. Viðtøkubroytingar
4. Val av nevndarlimum
5. Ymiskt

Limir, sum vilja hava uppskot til umrøðu á aðalfundinum og møgulig lógaruppskot, mugu senda nevndini hesi í seinasta lagi hósdagin 20. februar 2020.

NEVNDIN

EINKI ÁLITISFÓLK?

Limir, ið ikki hava álitisfólk, orsaka av, at ov fáir limir eru á deildini, verða bidnir um at venda sær til felagið, á tlf. 614868 ella við at skriva til: starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo. Upplýsið teldupostadressuna, so at vit kunnu senda tykkum kunning frá felagnum.

Vit eru við tær

liv.fo

Kundin eigur LÍV

Vinningurinn verður borin aftur við góðum tryggingum, lágum rakstrarkostnaði og munagóðum avkasti á pensjónsuppsparingini.